

Előfizetési díj:

Negyedévre 1 frt
Félévre 2 frt
Egész évre 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 22. sz.
I. em. 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club.

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egyet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szelnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagy méltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A szebb jövő eszméi.

Berzeviczy Albert az eperjesi tornaverseny alkalmával két lelkes beszédet mondott, melyekben a szebb jövő zálogául oly igaz eszméket hangoztat, hogy mindenkiben reményt kelt a valósulásra. A két beszéd fontosabb részeit az alábbiakban közöljük:

Két év előtt történt, a millenium évében, hogy tornászok, athleták, kerékpárosok félretéve minden ellentétet, mely őket eddig elválasztotta, közös munkára egyesültek és létrehoztak egy közös nagy versenypályát a fővárosban, a melyen a testedző gyakorlatok minden nemeit bemutatni igyekeztünk országos versenyekben és ünnepélyekben az ezeréves Magyarországnak.

Ott ment végbe a mi tornaszövetségünk évi versenye is és csodálatosan hangzik, de úgy van: az a verseny, a félmilliónyi lakost számláló s abban az évben az egész magyar nemzet zárandokló helyéül szolgált főváros területén sokkal kevésbé volt népes és látogatott, mint a tegnapi és mai eperjesi verseny. Ez a tapasztalás megújult a versenyek egész sorozatánál, melyek közül majdnem csak a feledhetetlen ifjúsági tornaverseny tett kivételt.

Persze, erős konkurrenszaink voltak! Megvallom, nem egyszer keserűséggel eltelve álltam ott a két versenypálya határvonalán; az egyiken — a mienken — alig verődött össze 50—60 néző, a másikon — a szomszédban — ember ember hátán, egy beláthatatlan tengere a lelkendező, kiáltozó, tapsoló és totalizátoron játszó nézőknek.

Hát persze! ott lovak versenyeztek, itt pedig csak emberek! Úgy éreztem, mintha két korszak mesgyéjén állnék, s mintha mégis azoké a keveseké volna a jövő, ha az igazi humanizmusnak, emberi lényünk minden irányu megbecsülésének sikerül még egyszer, harmadszor meghódítani a világot.

Lesz-e azoknak, a kik ennek az ügynek, a testi erők észszerű fejlesztésének és edzésének szolgálatába állottak, elegendő erejük, kitartásuk, egyetértésük, megvívni a küzdelmet az indolentiával, a maradisággal, a léhasággal, az uralkodó izlések gépies majmolóival és letenni alapjait egy új korszaknak? Megvallom, gyakran kételkedtem benne, de az olyan jelenségek a minőknek tegnap és ma Eperjesen voltunk szemtanui, mindig újra reményt, bizalmat öntenek belém.

A mai verseny a győztesek diadal napja; de a mai verseny egyúttal egy rohamosan hódító eszme diadalának egy újabb napja is. Ennek az eszmének szolgálatában állunk mi mindnyáján, és bármily parányi legyen az a szolgálat, a melyet egyenkint teljesíthetünk, mindnyájunk lelkét felemeli ennek a közös vezérlő eszmének a nagysága. Mert ez az eszme a legnagyobb reform, a melyet nem egyes embereknek vagy nemzeteknek egyes intézményekben, hanem a melyet az egész emberiségnek kell önmagán végrehajtania. A szellemi és testi élet megzavart egyensúlyának helyreállításáról van szó; nemzedékek, évszázadok eltévedésé-

nek és mulasztásainak helyreigazításáról, visszavásárolásairól annak az eltűnt régi kornak, a melynek fölcillanó képét nyújtotta versenyünk is, annak a kornak, a melyben az emberiség fiatalabb, egészségesebb, szebb és boldogabb volt mint ma; a melyben Olympia küzdőtere a testerő és ügyesség próbáit ugyanazzal a koszorúval jutalmazták, a mely a nemzet legnagyobb költőjének homlokát díszítette, a melyben éppen azért tudtak ma, évezredek múlva is megcsodálni szellemi műveket alkotni, mert a testi és szellemi erők harmoniáját megérteni és megvalósítani képesek voltak, mert a szépet és a jót egymástól elválaszthatatlannak tartották.

Évtizedek, talán évszázadok fognak elmúlni, a míg ez a reformmunka be lesz fejezve, de a ki hisz nemzetünk jövőjében, annak hinnie kell e munka sikerében is, hinnie kell abban, hogy elterjedvén az a meggyőződés, a mely bennünket vezet, az a lelkesedés, a mely a tegnapi és a mai verseny részeseit áthatotta, egy észszerűbb testi nevelés és életrend által, az képesebbé tesz azoknak a szellemi feladatoknak is teljesítésére, a melyek alatt ma lerokkadni látszik.

A szatmári tornaverseny bírálata.

A szatmári ker. tornaversenyéről hazaérkezve, engedje meg a Tekintetes Szerkesztő Úr, hogy becses lapjába erre vonatkozó észrevételeimet megtehessem s általában referátumot adjak a lefolyt versenyről. Én, mint nem odaváló nemcsak az előnyeiket, hanem a hátrányaikat s visszaéléseit pártatlanul az igazságnak megfelelőleg fogom felsorolni, hogy a jövőben okulva a tapasztaltakon, lehetőleg a jót elfogadva hova-tovább elérhessük tornaversenyünk rendezésénél azt a szintet, a mit ügyünk megérdemel.

A mióta nagymélt. gr. Csáky Albin volt közoktatásügyi miniszter, tornaügyünket felkarolva, megkezdte a középiskolai testedzés rendezését s méltó utóda nagym. dr. Wlassics Gyula miniszter ur még fokozottabb mérvben teszi ezt s évről-évre rendeli el az országos és kerületi tornaversenyeket, még inkább konstatálható a tornaügy terén való haladás is.

Alkalmunk volt láthatni a millenniumi tornaversenyen bemutatott szabadgyakorlatokat s bátran állíthatjuk, hogy a szatmári szabadgyakorlatok ugy szabatoság mint biztonság tekintetében felülmúlták azokat.

A szabadon választott gyakorlatoknál is haladást láttunk, Eddig tömeges versenyek elbírálásáról nem igen lehetett szó sem, mert az összes jelentkező intézetek egyszerre mutatták be gyakorlataikat. A tavalyi kecskeméti tornaversenyen már helyesebb utra terelített az elbírálás, a mennyiben egy és ugyanazon bizottság előtt külön-külön mutatták be azokat s csak 3 intézet nyert és pedig az első elsőfoku, a második másodfoku stb. okleveleket kapott. Szatmáron az elbírálást illetőleg már visszafelé mentünk, a mennyiben külön-külön bizottság előtt egyszerre működött valamennyi jelentkező intézet. Szemre és fülre valóságos chaos volt. Az egyik

vezényszóra, a másik dalolás vagy dobszó mellett, a harmadik zene mellett mutatta be gyakorlatait. Részemről, mint a ki e versenyben nem voltam versenybíró, megfigyelhettem külön-külön a versenyző intézeteket. A magam nézete szerint a kassai prem. főgymn. buzogány gyakorlatai tenném első helyre, másodiknak a rózsahegy-i kath. főgymn. dobszó melletti füzérét, mint, a kik gyakorlataikat mintaszerű bizottsággal és pontossággal mutatták be.

A katonai rendgyakorlatokban való verseny is külön-külön bizottság előtt bíraltatott s e miatt nem lehetek összehasonlítást. Az egyenkénti versenyeket már helyesebben bírálták el s itt helyes újítást tapasztaltunk. A mint tudjuk, eddig az egyes csoportokban 2—3 győztes volt s a csoportok első győztesei küzdöttek döntőversenyben az aranyéremért s megtörtént nem egyszer az, hogy az egyik csoportban a második jobb eredményt ért el, mint a másik csoportban az első, tehát az elbírálás nem egészen igazságos volt. Most pedig record szerint történvén az elbírálás, megtörtént az is, hogy valamely csoportban egy sem nyert díjat,*) tehát nem a sors döntött, de a tiszta tény s így döntőversenyre nem is volt szükség; sok időt lehet a verseny ilyenmű elbírálásával nyerni. Ezért az újításért csak gratulálhatunk Erdélyi Imre versenyrendező kollégáknak.

De a mennyire elismerjük érdemeit, úgy nem hagyhatjuk szó nélkül azon némi járatlanságát, a mit a versenypálya rendezésénél tanúsított. Szatmárt a versenypályán a következő hibákat láttuk:

Még a laikus ember is tudja azt, hogy teljesen kemény sík talajon sokkal könnyebben lehet gyalogolni vagy futni, mint a homokos talajon. A szatmári tornaverseny futópályájára három-négy ujynyi magasságra homok volt hordatva s a pálya hullámos volt. Fiaink erről nem voltak értesítve, hogy homokban fognak futni. Így volt a távolságugrásnál is, homokos talajon rohamot venni nem lehet; ennél a versenynél még az is hiba volt, hogy a leugrási helyre 40 cm. magasságban homok volt hordatva, tehát a leugrási hely 30 cm.-rel magasabb volt, mint az elugrási pont. Egy némelyik bizottság úgy segített ezen a dolgon, hogy a rohamot a gyepen vétette, a mely esős idő lévén, sikamlós volt, tehát rohamot itt sem lehetett venni, a leugrás pedig a pálya kemény talajára történt s itt természetesen minden nagyobb rohamot vevő ugró hanyat esett. Természetes az ilyen pályán versenyeredmények is ennek megfelelőleg voltak, 5 méter ugrással vitték el az aranyérmét, de akárhány 3:50 cm.-rel is vitt díjat.

Kötélmászás és függeszkedés versenyénél a kötelek oly közel voltak egymáshoz adata, hogy a versenyzők nem fértek el s a ki az indításkor lemaradt, akár abba is hagyhatta volna a versenyt, mert aztán a többi között ne férhetvén ki, nem hozhatta helyre a hátrányát s még annak a veszélynek is kitétte magát, hogy egy párszor oldalba rugják.

A függeszkedési versenyéről lévén szó, nem mulasztatom el a következő észrevételeimet a díjazásra vonatkozólag megtenni. Minden versenynemnél a legjobbat aranyéremmel jutalmazták, csak éppen ennél nem. Tudjuk azt, hogy a függeszkedésnél csak olyan tanuló tud eredményt felmutatni, a ki 5—6 esztendőn át szorgalmasan tornázott; holott mondjuk a futásnál, ha 3—4 hétig folytonosan gyakorolja magát — ha sohasem is tornázott — képes eredményt felmutatni. Pedagógiailag is véve a dolgot, azt fogjuk ilyen különféle díjazásokkal

*) Ez azonban nagyon helytelen dolog volt!

elérni, hogy fiaink, látva azt, hogy 3—4 heti traininget jobban jutalmaznak, mint 5—6 évi szorgalmat, tornázással felhagynak s teljesen az atlétikához mennek át, holott középiskolai testi nevelésünknel e kettőnek lehetőleg karöltve kell járnia. Erről a visszas helyzetről a verseny előtt 2 héttel értesítettem volt a szatmári versenyrendező bizottságot s kértem az egyformán való díjazást, de kérésemet figyelembe nem vették.

A magasugrás-ruddal való versenyére semmi megjegyezni valóm nincs, teljesen rendben menvén az iglói gymn. növendéke 3 méteres tiszta ugrásával vitte el az aranyérmét.

A deszkáról való magasugrás következett volna program szerint, de mert félték a leendő esőtől, kihagyták ezt és a súlydobást vették elő. Ez sem volt helyes, mert szerintem, ha valaminek el kell maradni, úgy az utolsónak kell elmaradni, nehogy a versenybizottságot azzal vádolják — a mit tapasztaltunk is — hogy részrehajló. A magasugrás versenyében nem lévén Szatmárról komoly számba menő versenyző, azt kihagyták, ellenben a súlydobást, mint a melyben favoritjuk szatmári fiú volt, elővették. Általában észrevettük mindnyájan, hogy maga a közönség is a maga fiai mellett tüntetett.*) Ha szatmári ugrott, az elismerést zajos éjjenekben rögtön kikapta, ellenben a távolból odasereglett ifjaink ilyenmü elismerésben nem igen részesültek, még ha jobban is ugrottak . . . A közönség egyik-másik ismerőse mellett tüntethetett is, de a bírálóbizottságoknak pártatlanul kellett volna működnie.

A verseny előtt való értekezleten elfogadtattott, hogy a súlydobásnak különféle módja lévén, a versenybíróóság tekintet nélkül a módra arra ügyeljen, hogy az lépő állásból történjék s a dobó, dobása után az ugródeszkáról le ne lépjen s a golyó a dobás pillanatában egy kézzel hajtassék el, a dobás előtti u. n. svungolás tetszés szerint történhessék. De mert a rimaszombati súlydobó egy méterrel többet dobott, annak a dobását disqualifikálták s a versenyből kizárták. A többi versenyem elmaradt. (Ez már egészen helytelen dolog! Szerk.)

Általában tapasztalhattuk az eddigi versenyeken azt, hogy a kitűzött egy délután nem elegendő. Hogy a programnak minden pontját be lehessen tartani, legalább két délutánt kellene rászánni, mert majdnem minden versenyen épen az idő rövidsége miatt a legfontosabbak maradnak el. A csapattornázás és játék itt is egészen elmaradt s növendékeink látva azt, hogy épen a csapattornázás meg a játék, a mit idehaza oly fontosnak tartanak tornatanáraik, elmarad, elkedvetlenednek, hogy azt a nagy közönség előtt be nem mutathatják. A tömeges versenyeknél nyert elismerés legkisebb hatással van az ifjuságra, mert itt az érdem az egészé, holott az egyéni versenyeknél csak egyé.

Ilyen gazdag tapasztalatokkal tértünk vissza Szatmárról. Egész évi szorgalmunk és 400 frt költségünk hiábavaló volt, mert még a nyert díjak is csak 3—4 hét múlva lesznek kiszolgáltatva. Mindennek meg szabad lett volna történnie, csak ennek az egynek nem. Mert hiszen tapasztalhattuk azt, hogy az ifju mily nehezen várta azt az időt, midőn hazaérve büszkén megmutathatja társainak azt az érmet, a mit ügyességével szerzett. Most ennek az örömmek sem lehet részese, mert csak vakációban kapja meg az érmet.

Lehet, hogy egy kissé keserü labdacss lesz e teljesen az igazságnak megfelelő referádám Ratkovszky Pál főtiszt. ügyvivő elnöknek s Erdélyi Imre kollégánknak, de ügyünk érdeke megkívánja azt, hogy jövőre ezeket kikerülve, ügyünk előre vitessék, mert az ilyen tájékozatlansággal és részrehajlósággal rendezett tornaversenyek által ügyünk hanyatlani fog s a versenyekre résztvevők nem igen akadnak.

Rimaszombat, 1898. május 31.

Miehnay Gyula,
főgymnáziumi tornatanár

Tornaünnepély Kolozsváron.

A kolozsvári magyar királyi Ferencz József tudományegyetem ifjusága 1898. év máj. hó 29-én Kolozsvárott a Torna-Vivodában athletikai és torna-ünnepélyt rendezett nagy közönség jelenlétében. A verseny lefolyása a következő volt: A versenybizottság élén br. Wesselényi Miklós főispán állott. Tagjai pedig dr. Haller Károly egyetemi tanár, a torna-vivoda egyesület elnöke, dr. Meltzl Hugó, dr. Fabinyi Rudolf, dr. Szabó Dénes, Matskassy Pál, Kőváry Mihály vivómester, dr. Isekutz Gyula törv. bíró, Sárpy György magyar kir. csendőrszázados és Páska Zoltán vivómester. Az iskolavivások bemutatásánál br. Schappon Samu remekelt László fiával úgy a tör-, mint akardvívásban. Ezt követte Girol dini Friderico iskolavívása, fiával, Virgilioval és tanítványával: Mihályi Jánossal és Trandafir Bélával általános tetszés mellett. A főiskolai hallgatók és sportegyletek tagjainak osztályozó kardvívásában különösen kitűnt nyugodt védesei, gyors támadásai és plasztikus testtartása által Balázs Imre kolozsvári egyetemi hallgató és Bauer Gyula, Gabányi Imre, Török István szintén szép vívást mutattak be. A törvívásban ifj. Fabinyi Rudolf és Möricz István tündek ki: A középiskolai tanulók közül a törvívásban Ullrich Bertalan, Székely Árpád, Isekutz Béla és Girol dini Virgilio vettek részt. Az ó-görög szabad gyakorlatokban Veres Ferencz, Vékony Jenő és Almády István zajos tapsokat arattak. Az ökölvívásban első lett Benczedy Andor, második Ellrich Bertalan, harmadik Kovács Pál. Elismerő okiratot nyertek: Szepesi Lajos, Grün István, Lichtmann Aladár, Girol dini Virgilio, Billa György, Pusztai Kálmán. A versenytornázás korlátlan és nyújtón. Versenyeztek a kolozsvári róm. kath. ev. református és unitárius főgymnáziumok tanulói. Korlátlan első lett Gergely Lajos (unit. főgymn.), második Kovács Pál (róm. kath. főgymnázium), harmadik Grün István (ev. ref. főgymn.) A nyújtón első lett Molnár József (róm. kath. főgymn.), második Kis Lajos (unit. főgymn.), harmadik lett Abrudbányai Ede (unit. főgymn.) Ezekon kívül kitűntek egyes mutatványaikkal és elismerő oklevélre érdemesítették magukat a róm. kath. főgymnáziumból: László Lőrincz, Novák Jenő, Ferenczi László, Domjanschitz János, Domjanschitz József; az unit. főgymnáziumból Szász István, Kovács Lajos, Kádár Gyula, Sárdi Elemér, Benczédi Andor és Barabás József; az ev. ref. főgymnáziumból pedig Almódy István. A z egyetem hallgatók korlát- és nyújtó-versenye. Korlátlan első lett Garzó Béla, második Kerekes István, harmadik Gabányi Imre. A nyújtó-versenyben első lett ismét Garzó Béla, ki vakmerő és művészi gyakorlataiért osztatlan elismerésben részesült, második Kerekes István, harmadik Feder Vilmos. Elismerő okiratot nyertek: Vékony Jenő, Veress Ferencz. A vívóversenyben a középiskolai tanulók közül első lett Isekutz Béla

*) Ez mindenütt így van és nem is baj, de a mit a czikkiró a versenybizottság ilyenmü elfogultságáról mond, az már baj, és általános baj! Szerk.

(róm. kath. főgymn.), második Ullrich Bertalan (keresk. isk.), harmadik Lichtmann Aladár (unit. főgymn.) Kiváló dicséret illeti Girol dini Virgilit, remek testtartásáért. Az egyetemi hallgatók vívőversenyében első lett ifj. Fabiny Rudolf, második Török István. A középiskolai tanulók kardvívó versenyében első lett Trojkó Gyula (keresk. isk.), második Sárpy László (unit. főgymn.) Elismerő okiratot nyertek: Plecker István, Németh Jenő, Ferenczy Dénes, Baló László, Stotter Sándor. Az egyetemi hallgatók kardversenyében első lett Gabányi Imre, második Bagaméry József, harmadik Török István. Elismerő okiratot nyertek: Neiwirth József, Friedmann Gyula, Balázs Endre, Bauer Gyula, Herberger Béla. Az ünnepély méltó befejezését képezte br. Schappon Samu nagyváradi vívómester és Girol dini Frideriko budapesti vívómester versenykardvívása. Schappon az egyesített magyar és francia iskola képviselője, Girol dini pedig mint olasz, bámulatos gyakorlottságukról, villámgyors támadásokkal tanúbizonyítást tettek s az egész közönség zajos tetszését vívták ki. Végül megemlítjük, hogy Garzó Béla kolozsvári egyetemi hallgató sokoldalú ügyességéért a jury egyhangú határozatából, mint a verseny legnagyobb díjával, egy arany éremmel tüntettetett ki.

Kelt Kolozsvárt, 1898. május hó 30-án, az Unió nagy ünnepén.

Nagybudafoki Vermes Lajos,
egyetemi tornatanár- és vívómester.

A szatmári tornaverseny.*)

A rendező bizottság állandó működése és dicséretes buzgalma a légszélésebb körben érdeklődést keltett a verseny napja iránt. Várva várta mindenki a haza reményeit, az érkező ifjúságot, kik bizonyítást jöttek tenni városunkba testi fejlettségükről és arról az ügyességről, melyet iskolai pályafutásuk alatt sikerült elsajátítani. Nagy néptömegek lepték el az indóház környékét és azokat az utcákat, melyeken a menetnek át kellett haladni, midőn hire futott, hogy egy-egy gymnasium érkezik. Lelkes volt a fogadtatás, mint amilyen őszinte az ifjúság részéről az öröm, melybe már hetek óta vágytak babért és dicsőséget szerezni. Az első benyomások kedvezőek voltak, boldogan szemléltük a derék növendékcsoportokat azon tudat hatása alatt, hogy biztos alapokra van helyezve a haza jövője, ha ilyen generációt nevel. Bizalmunkat a másnap megtartott tornaverseny nem hiúsította meg.

Mindjárt a déli órákban mozgalmas képet nyújtottak városunk utcái. Mindenki tudta, hogy $\frac{1}{2}$ -re van tervezve az ifjúság indulása, mely dobogó szívvvel, lelkesülten, a dicsőség reményével tartott a közös indulás helyére, az Istvántér felé. Festői csoportok nyújtottak itt kellemes látványt, riadó éjlenekben tört ki a közönség lelkesedése, mely százszorososan visszhangzott az ifjak ajkáról. Végre megindult a menet, a Rákóczy induló akkordjai hatalmas tápot adtak a különben is emelkedett hangulatnak és lelkesedésnek.

A versenytéren már óriási közönség várta az érkezőket. Városunk és vidékének előkelő körei, polgári osztálya, a nép alsóbb rétege képviselve volt ott. Ott láttuk a minden nemes ügyet hön pártoló megyés püs-

pököt, ki e verseny sikerének biztosítására is készséggel sietett meghozni jelentékeny áldozatát. Ott láttuk a versenybizottság elnökeit, vármegyénk főispánját és a tankerületi főigazgatót, kik gyönyörrel szemlélték a felvonulás festői képét. Jelen volt a főispánné ő méltósága, ki készséggel engedett azon kérelemnek, hogy sajátkezüleg tűzze fel a győztes ifjak mellére az érem szalagját. Ott láttuk Pacor Vilmos tábornokot, Szentiványi Gyula és dr. Chorin Ferencz orsz. képviselőket. Galba Lajos törvényszéki elnököt, városunk elit társadalmának hölgy és férfi tagjait.

Az az ügyesség, melylyel az ifjúság előre megálapított oszlopokat képezett, meglepő hatással volt a szemlélőre, öröm volt nézni azt a délczeg csapatot, melynek tagjai büszke önértettől sugárzó arczczal tekintettek a küzdőtér porondjára, melyen e pillanatban mindegyikük dicsőséget remélt teremni. Egyszer csak Mondik Endre vezetése mellett felhangzott az ifjúság ajkairól a nemzet imája, s kezdetét vette a verseny, mely az Erdélyi Imre által vezényelt szabadgyakorlatban az óhajtott sikernek tetőpontját érte el. A többi gyakorlatok is mind meglepők voltak, megérdemlik az ifjak és derék vezetőik legnagyobb mértékben az elismerést. A győzelem pálmáival a következőkben számolunk be:

Katonai rendgyakorlatok.

Oklevelet kaptak:

1. Iglói ág. ev. ref. főgymn.
2. Kassai prem. főgymn.
3. Késmárki lyceum.
4. Marosvásárhelyi ev. ref. kolleg. főgymn.
5. Máramaros-Szigeti ev. ref. lic. főgymn.
6. Máramaros-Szigeti áll. tanítóképző.
7. Munkácsi áll. főgymn.
8. Nagy-bányai áll. főgymn.
9. Rózsashegyi r. kath. főgymn.
10. Szatmárnémeti ev. ref. főgymn.

Szabadgyakorlatok kézi szerekkel.

Oklevelet nyertek:

1. Kassai prem. főgymn.
2. M.-Szigeti áll. tanítóképző.
3. Munkácsi áll. főgymn.
4. Rózsashegyi róm. kath. főgymn.
5. Ungvári kir. kath. főgymn.

Versenyek.

a) A szatmári kir. kath. főgymn. III.—IV. oszt. tanulóinak egymásközi versenyfutása.

1. Ezüst érmet nyertek:

Kreiter Pál, Szkluzál János, Non Gyula, Ambrózy József, Komka József, Holczman István.

2. Bronz érmet nyertek:

Stetiú Sándor, Pittner József, Traum János, Krudy Péter, Bura Lőrincz.

3. Oklevelet nyertek.

Südy Tibor, Erdélyi Géza, Jurcsó Lajos, Adamsik Gyula, Szegedy Gábor.

b) A szatmár-németi ev. ref. főgymn. III.—IV. oszt. tanulóinak egymásközi versenyfutása.

1. Ezüst érmet nyertek:

Radács Gyula, Keresztaszeghy Sándor, Bakó László, Medgyesi Gyula.

2. Bronz érmet nyertek:

Szücs Kálmán, Kiss Sándor, Bakcsy József, Klein Adolf.

*) A szatmári Heti Szemle tudósítása.

Szerk.

3. Oklevelet nyertek :

Heti Lajos, Dávidovics Miklós, Török Tibor, Csepke Dezső.

c) **V-ik osztály versenyfutása.**

1. Ezüst érmet nyertek :

Szelóczky Dezső kassai főgymn., Terebessy Ágost Körmöcbánya.

2. Bronz érmet nyertek :

Buzás Antal Igló, Ormos Péter Rózsahegy.

3. Oklevelet nyert :

Olajos Béla Rozsnyó.

d) **A VI-ik o. versenyfutása.**

1. Ezüst érmet nyertek :

Koós Sándor szatmár-németi ev. ref. főgymn., Böhm Károly kassai főreál.

2. Bronz érmet nyertek :

Nemes Mihály Marosvásárhely, Kondás István Ungvár.

3. Oklevelet nyertek :

Nagy Károly S.-A.-Ujhely, Rossler Imre, Körmöcbánya.

VII. oszt. versenyfutása.

1. Ezüst érmet nyertek :

Vay Kázmér kassai prem. főgymn., Weisz Samu kassai főreál.

2. Bronz érmet nyertek :

Zatureczky László Igló, Bross Kornél Rozsnyó.

3. Oklevelet nyertek :

Jaszkovics Pámfil Ungvár, Tóth Péter Rózsahegy.

VIII. oszt. versenyfutása.

1. Ezüst érmet nyert :

Szenkovits Viktor szatmári kir. kath. főgymn.

2. Bronz érmet nyertek :

Szalamin Elek kassai prem. főgymn. Sporni Elek Rozsnyó.

3. Oklevelet nyertek :

Muszka József S.-A.-Ujhely, Felszeghy János Marosvásárhely.

E versenyben a döntő futásban Mariassy István kassai prem. főgymn. t. és Strausz Gyula Iglói ág. ev. főgymn. t. arany érmet nyertek.

Távolugrás. (V.—VI. o.)

1-ső díj arany érmet : 515 cm.

Veres János szatmári kir. kath. főgymnázium.

2-ik díj ezüst érmet :

a) Kolozsváry Lajos szatmári ev. ref. főgymn. 500.

b) Gerinczy Pál szatmári kir. kath. főgymn. 485.

c) Hoffmann József nagybányai áll. főgymn. 480.

d) Vonház István szatmári kir. kath. tan. képző. 480.

3-ik díj bronz érmet :

Palyó Mihály kassai prem. főgymn., Weisz János Körmöcbánya, Takács Ákos Rozsnyó, Vékási József m.-szigeti tanítóképző.

4-ik díj elismerő oklevél :

Deák Géza Marosvásárhely, Legeza János Ungvár, Estefányi Rezső kassai főreál., Doros Sándor m.-szigeti tanítóképző.

Távolugrás. (VII. és VIII. o.)

1. díj arany érmet : 520.

Szabó Sándor m.-szigeti tanítóképző.

2-ik díj ezüst érmet :

Lánczky Antal N.-Bánya 519, Vodicska Ferenc szatmári kir. kath. főgymn. 510, Bodó Béla Marosvásárhely 510.

3-ik díj bronz érmet :

Ilkovic Irén m.-szigeti főgymn., Gergelyffy Dezső kassai prem. főgymn., Zathureczky László Igló.

4. Oklevelet nyertek :

Guttman Lipót Munkács, Hedri Béla szatmári kir. kath., Ruszek Ferenc Körmöcbánya.

e) **Kötélmászás.**

1. Ezüst érmet nyertek :

Medveczky Viktor m.-szigeti ev. ref., Juhász Gedeon szatmárnémeti ev. ref. főgymn. Komám Arthur Igló. Olay Gyula Rozsnyó.

2. Bronz érmet nyertek :

Gáli József m.-szigeti ev. ref. főgymn., Spatz Jenő kassai főreál., Mellan Ignác m.-szigeti tanítóképző, Iváncsó István Ungvár.

3. Oklevelet nyertek :

Tomori Ede Munkács, Zieber Mihály szatmári tan. képző, Lánner Géza Ungvár, Braun Oszkár Körmöcbánya, Themleitner Sándor szatmári kir. kath. főgymn.

f) **Függeszkedés.**

1. Ezüst érmet nyertek.

Kaploresik Béla kassai főreál., Déry István szatmári kir. kath. főgymn., Vay Kázmér kassai prem. főgymn., Oláh Miklós szatmárnémeti ev. ref. főgymn., Madarasy Zoltán m.-szigeti főgymn.

2. Bronz érmet nyertek :

Medveczky Gyula Ungvár, Heinrich József Körmöcbánya, Berkovics Jenő kassai főreál.

3. Oklevelet nyertek :

Galfszky Nándor szatmárnémeti ev. ref. főgymn. Ujlaky Antal kassai prem. főgymn., Puky Pál Késmárk.

g) **Magas ugrás ruddal.**

1. Arany érmet nyertek : 300 cm.

Bartha László Igló, Tóth Árpád Marosvásárhely.

2. Ezüst érmet nyertek : 295 cm.

Müller Béla szatmári kir. kath. főgymn., Berecz László Munkács, Drumár László Nagy-Bánya.

3. Bronz érmet nyertek : 280 cm.

Kakassy Béla Marosvásárhely, Steiger Gyula kassai áll. főreál., Csomay Aladár szatmári kir. kath., Bacsó József Körmöcbánya, Szegő Andor m.-szigeti tanítóképző int. tanuló.

4. Oklevelet nyertek :

Rónai Antal Ungvár, Sztankai Ernő Körmöcbánya.

h) **Sulydobás.**

1. Aranyérmet nyert :

Strausz Gyula Igló. (15.95)

2. Ezüst érmet nyertek :

Simon István szatmári kir. kath. (15.90), Sztikk Károly Késmárk (15.05), Schwarcz Manó Körömczbánya (14.60), Miller Béla szatmári kir. kath. főgymn. (14.50)

3. Bronz érmet nyertek :

Szongott Gerő m.-szigeti főgymn., Mocsári Béla Ungvár, Papp Jenő Munkács, Podilinszky Lajos Igló.

4. Oklevelet nyertek :

Káldi Imre Késmárk, Szpornyi Elek Rozsnyó, Marosán Kálmán m.-szigeti tanító-képző.

Az esteli órákig elhúzódott verseny után a rendező bizottság elnöke, Hugonnai Béla gróf főispán emelte fel szavát, a nála szokásos közvetlenséggel mondott köszönetet a rendezőségnek, a város és vidéke társadalmának, mely erkölcsi és anyagi támogatásával lehetővé tette a verseny sikerét. Majd Szieber Ede tanterületi főigazgató lelkes beszéde villanyozta fel a szíveket; szinte kisugárzott arczáról az őszinte öröm, melynek az összeredmény méltatásával oly frappáns szavakban kifejezést adott. Lelkesítette az ifjúságot hazaszeretetre, s ime ez érzelme zerszeresen visszhangzott az ajkakon, midőn ő nagysága éltette a hazát, a királyt és a közökt. minisztert. Most következett az az aktus, melyért összes munkánkat végezők, mely már hetek óta lelkesítette, feldobogtatta az ifju kebleket, mely boldogságot szerzett e pillanatban, s emléke kedves leszen az élet végéig. Jaskovics Ferencz felolvasta a győztesek neveit, kik herosi magatartással, arczokon az önbecszerzetnek bizonyos kinyomatával lépdéltek a főispánné Ő méltósága elé, hogy mellőkre tűzze dicsőségök symbolumát, az érem szalagját. Mindenki megelégedetten távozott, közönség és ifjúság egyaránt, még azoknak szíve sem volt bánatos, kiket nem juttatott győzelemhez a sors, öndicsőségüknek is tekintették, hogy intézetük kitüntetéssel távozik.

Most a városi színházba vonzotta a műkedvelők és dalárda által rendezett hangverseny a napi fáradalom után a művészet iránt lelkesülő szíveket, hol a kellemesen összeállított változatos program üdítő hatással volt a kedélyre. Elismerés illeti a rendezőséget, hogy vendégeinknek ez által is szórakozást kívántak szerezni. Előadás után társas vacsora volt, mely szabad folyást engedett a nemes érzelmek fellobbanásának. Tanár és tanítvány egymás körében jól érezte magát. A következő nap a bucsuzás nehéz pillanatait hozta meg, minden intézetnek volt egy kis lelkes csapata, mely kikísérte a vendégeket az állomásra. Szinte rosszul esett válni azoktól, kik e rövid pár nap alatt barátaink lettek, fájó szívvel mondtunk egymásnak Isten hozzátot.

Amit az ellátásról mondhatnánk, jobbnak tartjuk e helyen elhallgatni. Jövőre nézve mindenestre okulást szereztünk belőle. Nem érintik e szavak a rendező bizottságot, mely feladatának minden tekintetben megfelelt, de hiába, előre nem látható körülményekkel számolni nem lehet.

A Magyarországi Tornaegyletek Szövetségének I-ső ker. tornaversenye Eperjesen.

Egy nagyszabású az ország és a társadalom minden köreit érdeklő ünnepélyről, melyről már röviden

megemlékeztünk, adunk itt számot. Egy oly ünnepélyről emlékezünk meg, hol az ország a társadalom leg-távolibb és legkülönbözőbb elemei találkoztak, hogy egymással kezét fogva, egy közös célért küzdjenek, egy közös eszmét megvalósítsanak.

Magyarország felnőtt ifjúságának testnevelésére nézve korszakalkotónak tartjuk a Magyarországi Tornaegyletek Szövetségének azon határozatát, hogy évente nagyszabású kerületi versenyeket rendez az összes budapesti egyletek részvételével.

Az első egylet, mely e megtisztelő feladatra vállalkozott s azt a legfényesebben oldotta meg az Eperjesi Torna- és Vivőegylet, melynek élén áll színei Merse István, Sárosmegye legkedveltebb s legbuzgóbb főispánja, továbbá Uhlarik Máttyás alelnök, Eperjes közkedveltségű s köztiszteletben álló polgára, az egylet ügybuzgó titkára Dresdner Ármin, az egylet jeles művezetője Pethe Ferencz.

Az ünnepély nagy sikeréhez nagyban hozzájárult a főváros, mely több mint 100 tornászt állított ki ez ünnepélyre.

Az ünnepély dr. Berzeviczy Albert v. b. titkos tanácsos Ő nagyméltósága, mint a szövetség elnöke jelenlétében s védnöksége alatt folyt nagyszámú s igen szép közönség jelenlétében. Három vármegye társadalmának színe-java sereglett itt össze, hogy tanuja legyen e szép ünnepélynek. S ily diszes s nagyszámú közönség láttára, melyet fővárosi versenyek hiába keresünk, annyi szép női szem buzdítására nem csoda, ha tornászaink a lehető legszebb eredményt mutatták fel.

Az ünnepély pünkösdi 2 napján folyt le. Az első napon délelőtt az Eperjesi Torna- és Vivőegylet átadta dr. Berzeviczy Albert szövetségi elnöknek a tiszteletbeli taggá történt megválasztásról szóló oklevelet s utána diszközgyűlés volt a vármegyeház termében, hol az elnöklő főispán színei Merse István, igen szép beszédben fejtegette, hogy a tornászünnepélyek egy nemzet egységesítésére mily fontosak.

Délután volt a kivonulás a versenytérre, a festői fekvésű katonai gyakorlóterre. Impozáns volt, a mint a 11 tornaegylet, 7 budapesti és 4 vidéki, számszerint 150-en fölvonultak zászlóik vezetése alatt a városon keresztül ki a pályára.

A különféle dressben felvonult egyletek szabatosan s egyöntetűen végzett szabad gyakorlatai igen felfű látványt nyújtottak. A szabad gyakorlatok után következett a 100 m. síkfutás (budapesti egyletek kizárásával.) Első lett Schlachta Adolf (Mármárosi T. Cl.) 13¹/₂ m. p. alatt. Második Galotsik Sándor (Eperjesi t. és v. e.) Harmadik Farkas Lőrincz (Pozsonyi t. e.) Negyedik Mosánszky István (Eperjesi t. és v. e.)

Súlydobás távolba. Súly 7.25 kilogramm (budapesti egyletek kizárásával.) Első Schlachta Adolf. (Mármárosi t. e.) 9 m. 60 cm. Második Láng Oszkár (Mármárosi t. e.) 9 m. 15 cm. Harmadik Gallotsik Sándor (Eperjesi t. és v. e.) 7 méter 40 cm. Negyedik Ferbstein Károly és Szentiványi Ferencz (Eperjesi t. és v. e.) 6 m. 40 cm.-rel egyaránt érdemesítették a negyedik díjra.

Gátfutás 402.5 m. re. Első lett Guttmann Alfréd (Budapesti tornaclub), de disqualifikáltatott a jury által, mert a szabad gyakorlatokat végig nem végezte. Így tehát az első díjat nyerte Barlai Oszkát (Ó-budai t. e.) 1.22 m. Másodikat Harsády József (Budapesti tornaclub). Harmadikat Boross Mihály (Magy. testgy. köre.) Negyediket Buda Győző (Kp. III. k. torna és v. e.)

Tanintézetek ifjai részére jó és olcsó torna ruházati czikkek

Weiner Máttyásnál, Budapest Andrássy-út 3. sz.

Végül folyt le a füleslabda-mérkőzés az Eperjesi tornaegylet és a Budapesti tornaclub közt, mely szép küzdelem után a Budapesti tornaclub győzelmével végződött. 2 Kapuval 0 ellen. Legjobb játékosoknak bizonyultak az eperjesiek közül Pethe Ferencz, a tornaclub részéről Gillemot Ferencz, kinek óriási dobásai bámulatra ragadták a közönséget. Az eperjesiek csapatja szépen játszott, hogy mégis elvesztette, azt annak köszönheti, hogy egy igen jól trainirozott csapattal áll szembe, melynek tagjai régóta ismerik e játékot.

A második nap, pünkösöd hétfőjén volt az ünnepély 2-ik része.

Szövetségi főverseny nyújtó, korlát és távolugrás. 6 tornász állt ki, mind kiváló erő; tornász mutatóványaik mind a legtökéletesebbek voltak, úgy hogy a versenyt a távolugrás mértéke döntötte el.

Első lett Brunhuber Béla (budai t. e.) 75.5 ponttal, 2-ik Kakas Gyula (budapesti t. e.) 68 ponttal, 3-ik Hazay Mikály m. testgyak. köre) 58 ponttal, 4-ik Krausz Gyula (nemzeti t. e.) 52.5 ponttal.

Diszkoszvetés.

- I. Guttman Alfréd (bp. torna el.) 27 m. 37 cm.
- II. Fothy Nándor (nemzeti t. e.) 26 m. 72 cm.
- III. Ruda Győző (Bp. III. k. t. és v. e.) 24 m. 58. cm.
- IV. Láng Oszkár (marmar. t. el.) 22 m. 13.

Megjegyezzük itt, hogy úgy ezen, mint a korábbi versenyeknél elért kis eredmények a nedves fű-talajnak köszönhetőek, mely bizonytalanná tette a lépést, futást és ugrást.

Utána következett a minta-csapatok tornászása, mely a verseny-sorrend kimagasló látványossága volt.

7 egylet állított ki minta-csapatot, köztük a nemzeti t. e. kettőt.

Igen szép volt a magyar testgyakorlók csapatja korlátton, de legszebb volt a nemzeti t. e. buzogány-csapatja. Ennek komplikált gyakorlatai, melyek a legnagyobb precízítással hajtattak végre, a legnagyobb elismerésre találtak, úgy a jury mint az egész néző-közönség körében.

A versenyeket a football match fejezte be a Budapesti Torna-Club és az ó budai football-csapat közt.

Ez a játék ez alkalommal került először bemutatóra a vidéken; az a roppant érdeklődés, amit felkeltett, azon reményre jogosít fel bennünket, hogy hova tovább, rövid idő alatt egész Magyarországon el fog terjedni e szép angol játék.

A játék érdekessége mellett szól, hogy a közönség, mely 2 teljes félnapos versenyt már végigélvezett, a legnagyobb türelemmel s érdeklődéssel kísérte e játékot végeig.

A játék különben egyenletes s szép játék volt, az ó-budaiak igen szorgalmasan trainiroztak hozzá, a budapesti torna-clubnak pedig néhány legjelesebb erője hibázott s így az erők nem voltak nagyon különbözők; a torna-club 2 goal-t rugott 0 ellenében. — A torna-club gyakorlott s ügyes játéka mellett az ó-budaiak szép összjátéka azon reményre jogosít fel, hogy rövid idő alatt már 2 első rendű football egylete lesz a szövetségnek.

A versenyek lezajlása után 300 terítékű bankett volt a torna-vendégek tiszteletére, hol a megye s város színe-java képviselve volt; itt adta át a díjakat a nyelőknek dr. Berzeviczy Albert szövetségi elnök, egy gyönyörű beszéd kíséretében, mely egész testnevelésünk multját s jelenét felölelte. Felköszöntőt mondtak még: Szinnyei Merse István főispán Berzeviczy Albertre, Ber-

zeviczy Albert az eperjesi Torna- és Vivó-egyletre és elnökére, szinnyei Merse Istvánra. 3. Dr. Balpataky Imre egyleti ügyész a torna-szövetségre, annak a versenyben résztvevő egyletei és elnökségére, 4. Dr. Hetey István szinnyei Merse István főispánra, eperj. t. e. elnökére, 5. Uhlarik Mátyás eperj. t. e. elnökére, Sárosmegye és Eperjes közönségére és a hölgyekre, Tahy József Berzeviczy Albertre. Mendits Ede eperjesi polgármester a vendégtornászokra, Bély Mihály az eperjesi tornászokra.

Az ünnepélyről a tornászok a legemelkedettebb hangulatban távoztak, szívökben élénk hálával eltelve Eperjes vendégszerető lakossága iránt, és kezet adtak egymásnak, hogy jövő évre ismét valamennyien, vagy még számosabban, a Pozsony városában tartandó 2-ik kerületi versenyen találkozni fognak.

A kerületi tornaverseny Szabadkán.*)

Amidőn örömmel és lelkesedéssel vesszük kezünkbe a tollat, hogy hazánk ifjúságának verseny-ünnepéről híven beszámoljunk — lehetetlenség néhány megjegyzést előre nem bocsátanunk.

Amilyen lélekemelő volt az a látvány, a melyet a 17 intézet növendékeinek együttessége nyújtott, amilyen örömet keltő volt, ezt a csodaszép izomerős ifju sereget egy csapatban látni, — épp oly kellemetlenül esett látni azokat a fogyatékokat, a melyek nemcsak a verseny-rendezés, a tornagyakorlatok vezetése, de az egész ünnepély megtartása körül lépésről-lépésre jelentkeztek. A fegyelem, az együttműködő nagyobb erők egyetlen összetartó fonala teljesen meg volt bomolva, sem az egyes csapatokban, sem az egész tornaversenyen arról még csak beszélni sem lehetett. Fővezénylet egyáltalán nem volt és ez az egésznek a legnagyobb hibája. Metr ha a versenyek kezdete előtt a fővezénylő magához hívja az egyes tornatanárokat és ott felelőssé teszi őket a csapatjaik feltétlen rendjeért bizonyára nem gomolyodott volna össze az egész tornaverseny egy valószínű lármas tözsdehelyiséggé, a hol senki a másik szavát meg nem értette és ahol még a jelenvolt főigazgató közben lépése sem volt képes a már megbomlott rendet helyreállítani. Beszélhetett volna ott akárki is akármit, a csapatok oda mentek, a hova akartak, a közönség arra tolongott, amerre akart, a versenyeknél az történt, a mi akart, folytonos panaszok, rendreutasítások, tévedések, óvásolások a végtelenig, ezek jellemezték egészben a tornaversenyt.

Holott első célja ezeknek a versenyeknek, hogy ifjúságunkat egy kis katonai fegyelemmel szoktassák a rendhez, a vezényszó feltétlen respektálásához és ahhoz, hogy szót fogadni és parancsolni is kell tudni.

Egy ily chaoszban elvész minden. A versenybírálat a legjobb akarat mellett sem lehet igazságos és ez nagy baj, mert ez teljesen kiöli az ifjúságból az igazi ambítiót. Ha csupa tévedésből a gyengébbik versenyző nyeri az első díjat, ha csupa tévedésből egy szabályosan versenyzőt kizárnak a versenyből — akkor ez az egész ügy diskreditálására vezet. Igaz, hogy a később beállott és időközönként megérkezett eső is nagyban hozzájárult a rend megbomlásához, de ez sajnos már az eső előtt is így volt.

Ugyancsak ilyen zürzavar uralkodott a vendég ifjak

* E szakavatott tollra való tudósítást a „Bácskai Hírlap“ rendkívüli számából vesszük át.

ellátása körül is. Az elszállásolás a szó szoros értelmében rettenetes volt és jobb róla nem beszélni. Az étkezésnél sem voltak jobban. Kapkodni kellett a kiehéztet ifjaknak, hogy egy kis ételhez jussanak és Palicson a vendéglőben ostromoltak mindent, hogy teljesen éhen ne maradjanak. A hol volt étel, ott nem volt a ki szét-hordja, mert épen 10-szer annyi személy kellett volna a kiszolgáláshoz, de legtöbbszörre nem volt mit enni és boldog volt, a ki egy darab kenyérhez vagy süteményhez jutott. Nem azért, mintha nem lett volna mit enni, hanem mert absolute semmiféle beosztásról vagy rendről gondoskodva nem volt. A palicsi kisvendéglőbe menekültek azután azok, akik itt étel nélkül maradtak. Mindezekről eltekintve tehát áttérünk a versenyek érdemleges részére.

A kora reggeli órákban doboló és trombitáló tornász csapatok ébresztették fel Szabadka város lakóit. A villamos vasut már kora reggel előre szállította ki a kíváncsi közönséget Palicsra. Fél 8 órakor a Szt.-Rókus kápolna előtt gyülekeztek az ezer számot tuhaladó ifjak és hallgatták a szabad ég alatt az istentiszteletet. Innen az indóházhoz vonultak, a hol egy külön vonat alig győzte magába fogadni a nagyszámú közönséget. Az ezekre menő nagy közönség, a mely gyönyörködött a díszes menetben, éljenzéssel tüntette ki a város fiatal vendégeit. Gyönyörűen festettek az összes budapestiek, különösen pedig köztük a budapesti ev. ref. főgymnasium fehér ingű és vörös szegélyű sapkás tanulói. A szegediek izléselesen öltözött 3 intézete, a halasiak hatalmas természetű atlétái, az érsekújváriak csinos buzogány hada, a künfélegyháziak, a zomboriak, újvidékiek és pozsonyiak egytől-egyig imponáns megjelenésű csoportja, a melyek kellemesen vegyültek össze a szabadkaiak legnagyobb zömét képező szép hadával olyan látványt nyújtott, a melyet csak a festő ecsete méltányolhatott volna eléggé. Vig zeneszó kísértette ezt a festői menetet a vonathoz, a mely a verseny színhelyére vitte őket, a hol összpórákat tartottak.

Már az összpórá alkalmával százakra menő látogató közönség várakozott a tribünökön.

Az összpórá a szabadgyakorlatra és a katonai rendgyakorlatokra szorítkozott. Az összpórákat a Hymnus eléneklése előzte meg, a melyet a közönség levett kappal állva hallgatott meg.

Az összpórá befejezte után az uszóverseny vette kezdetét.

Gyönyörű látvány volt az az ország 17 kiválóbb intézetének növendékeit egy csapatban látni. A tornaöltönyök könnyedsége a tornász csapatok tarkasága, a dőlczeg és erős ifjak jókedvűsége, zászlók és az illetőséget jelző czégtáblák mind kellemesen folytak egybe, hogy a néző figyelmét lekössék. A városban már szombat délután hosszában szélében dohpergés és trombita szó mellett haladtak a fiatal óriások, nagy izgatottsággal várva a holnapi nap ébredését, a mikor a nagy verseny napján hirt és dicsőséget, díjat és érmet lehet szerezni.

Palics fürdőn ezalatt nagyban folytak a készülődések. A tornaverseny óriási terjedelmű színhelye a tó partján lett elkészítve a versenyek számára. Nagy deszka-kerítéses hely volt ez, kitűnő talajegyenletességgel és ügyes berendezéssel a közönség számára. A vasuti állomáson az egész délután folyamán tartattak az ünnepélyes fogadtatások, és a tűzoltó zenekar nagy dobjának alig akadt egy percze, a mikor pihenőt tarthatott.

A versenyek lefolyása.

Uszási verseny.

Óriási közönség várakozott már délelőtt 10 órakor a Palics-tó partján külön e czélra épített verseny-pályán, a partot teljesen ellepte a nézőközönség. A tanulók körében nagy volt a panasz a versenybírák részvétlensége miatt, úgy, hogy az egész versenyt alig intézte 1—2 versenybíró, s a versenyzők azt sem tudták, milyen irányban uszszanak, mert sem czélpont nem volt, sem kötél kifeszítve. Pontban 11 órakor kezdődött a verseny, az indulást lövéssel jelezték.

Nyertesek lettek az V-ik osztály I. csoportjában:

1. Telkesy Iván, bpesti V. ker. áll. főreálisk.; kapott ezüst érmet. 2. Vass Kálmán, szabadkai közs. főgymn.; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Lázár László, szegedi közs. főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Blumenthal Tibor, zombori áll. főgymn.; kapott bronz érmet.

VI. osztály I. csoport. 1. Grünwald Lipót, künfélegyházi tanítóképezde, kapott ezüst érmet. 2. Mauthner Alfréd, budapesti V. ker. állami főgymnasium; kapott bronz érmet.

VII. osztály I. csoport. 1. Mittós Antal, bajai tanítóképző, a ki a versenyzők közé nem lévén felvéve, a yuri határozata értelmében díjat nem kapott. 2. Hevesi István, künfélegyházi tanítóképző, kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Strasser Zoltán, budapesti VII. ker. áll. főreálisk., kapott ezüst érmet. 2. Heneberg Géza, zombori áll. főgymn.; kapott bronz érmet.

VIII. osztály I. csoport. 1. Palásthy István, künfélegyházi tanítóképző; kapott ezüst érmet. 2. Schwartz Gyula, budapesti V. ker. áll. főgymn.; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Schubert Ernő, budapesti VII. ker. áll. főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Popovics Mihály, újvidéki kir. m. főgymn.; kapott bronz érmet.

Az uszási verseny 1 órakor befejeztetvén, a tanulók csoportokban ebédelni mentek.

Délutáni versenyek.

Nagyszerű látvány volt a körülbelül ezer tornaruhában felöltözött ifju felvonulása a versenyterre, elől a tűzoltó-zenekar fujta a Rákóczy-indulót, a melybe a csoportok kürtöseinek hangja és dobszó vegyült bele. A felvonulás és oszlopba állítás fenséges látvány volt. A verseny megkezdése előtt Schmausz Endre főispán, a nagybizottság elnöke a következő lendületes beszéddel nyitotta meg a versenyeket:

Mélyen tisztelt ifju barátaim!

Igen tisztelt közönség!

Ő nagyméltósága a vallás- és közoktatásügyi minister urnak f. évi márczius 7-én 5594. sz. alatti intézkedése folytán gyülekeztünk mi ezen helyen össze, hogy a kerületi tornaversenyt ünnepélyesen megüljük; hogy az önök testi ügyességében, erejében, egészségében, fejlődő képességében gyönyörködjünk. Átlépték Altisz kapuját. Korobosz első diadala óta sok és hosszú idő telt el. Az olympiai győző 776-ik évben, Krisztus születése előtt nyerte el a vad olajfa koszoruját, és azóta 293 olympiason át folytak a görög nemzet országra, majd világra kiható gyönyörű szép versenyei. A középkoron átvonulnak a lovagjátékok. A ratio educationis hozzánk is elhozta a testi nevelés és testedzés első nuanceait. Az igazi testfejlesztés elvei azonban csak a 60-as években jutottak némileg érvényre, de most már ez a modern paedagogianak olyan kiegészítő

része, a mely elől, mint az észszerű nevelés követelményétől egy nemzet sem zárkozhatik el.

Mélyen tisztelt ifju barátaim!

Igaz, hogy itt, a hol most vagyunk, nem Alpheos és Kladeos, hanem Palics tava habjai mossák a mi Altisunkat; igaz, hogy nem Herakles falai veszik körül versenyhelyünket, de körül vesszük mi, a kik az ifjuság legodaadóbb barátai vagyunk, körül vesszük mi hazafias szíveinkkel, hogy hő szeretetünkkel átöleljük valamennyiüket, hogy örömmel lássuk azt, hogy ezen az új téren testük edzésével, a lelki és szellemi küzdelmekre a kellő erőt megkapják-e, hogy lássuk, hogy a magyar nemzet Önökben erősen és egészségesen fejlődik-e?

És ha olaját nem is adunk, de szívünk meleg szeretetét és a rendelkezésre álló jutalmakat emlékül szívesen át fogjuk adni. Adja a Mindenható ég tisztelt ifju barátaim, hogy minden intézetnek győztese legyenek, hogy minden intézet örömmel emlékezzék e mai napra, hogy ennek következtében a mai tornaverseny is haladást jelezhessen ezen a téren és megerősítsen bennünket abban a tudatban, hogy még többet is fordítsunk arra, hogy ezen testi nevelés odaadó, erős, becsületes férfiakat adhasson a hazának. Ezzel mélyen tisztelt ifju barátaim a szabadkai kerületi tornaversenyt megnyitottnak jelentem ki.

Schmausz Endre hangulatos szép beszédét a jelen volt ezrek harsány éljenzése mellett rekesztette be.

Ezután az ifjuság a Hymnust énekelte el, a mit a több ezrenyi közönség levett kalappal hallgatott végig.

A szabadgyakorlatok befejezése után a katonai rendgyakorlatok következtek, a melyben részt vett a szabadkai közs. főgymn., a szegedi főgymn., pozsonyi főgymn., szegedi tanítóképző és zombori főgymn.; az első kettő diszoklevelet, a többi elismerő oklevelet kapott.

Szertornázás.

Ebben a budapesti V. ker. áll. főgymn. és a szabadkai közs. főgymn. kapott diszoklevelet, az újvidéki kir. magy. főgymn. elismerő oklevelet kapott.

Játékok.

A játékokban résztvevő intézetek elismerő oklevelet kaptak, különösen kitűnt a szabadkai főgymn. és budapesti ev. ref. főgymn.

Szabadgyakorlatok kézi szerekkel.

1. Szegedi főgymn., bot gyakorlattal; diszoklevelet kapott. 2. Érsekújvári főgymn. buzogánnyal; elismerő oklevelet kapott, részünkről ezen intézetnek adtuk volna az első díjat.

Egyéni versenyek.

Futás 100 méter.

V. osztály 1. csoport.

1. Reiszter Péter, bajai főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Osztheimer Adám, bajai áll. tanítóképző; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Szahse Béla budapesti II. ker. áll. főreál; kapott ezüst érmet. 2. Kovács Sándor, félgyházi főgymn. a versenyzők közé nem volt felvéve, tehát díjat nem kapott.

VI. osztály 1. csoport. 1. Szondy István, zombori áll. főgymn. és Révay Károly, budapesti VII. ker. áll. főgymn. mindkettő ezüst érmet kapott. 2. Havas Imre budapesti V. ker. áll. főgymn.; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Klein Jenő budapesti V. ker. főreál; kapott ezüst érmet. 2. Rasz József, pozsonyi főgymn. kapott bronz érmet.

VII. 1. csoport. 1. Hevesi István kun-félegyházi tanítóképző; kapott arany érmet. 2. Bertics Sándor bajai tanítóképző és Ferenczi József, budapesti V. ker. főreál mindkettő bronzérmet kapott. II. csoport 1. Farkas Géza VII. ker. főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Österreicher Gyula, budapesti V. ker. főreál; kapott bronz érmet.

VIII. osztály 1. Frey Ferencz, budapesti II. főreál és Szilágyi Kálmán, budapesti ev. ref. főgymn.; mindkettő ezüst érmet kapott. 2. Simits Ágoston halasi főgymn.; kapott bronz érmet.

Gyaloglás.

V. osztály. 1. Szárits Tamás, szabadkai főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Ráth Sándor, bajai főgymn.; kapott bronz érmet.

VI. osztály. 1. csoport. 1. Megyeresi Béla, halasi főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Lafrankó Gyula, budapesti V. ker. állami főreál.; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Csekes Béla, budapesti ev. ref. főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Groszberger Nándor, budapesti V. ker. áll. főgymn.; kapott bronz érmet.

VII. osztály. 1. csoport. 1. Visegrádi József, bajai főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Theiery Andor, szabadkai főgymn.; a versenyzők közé nem volt felvéve, díjat nem kapott. II. csoport. Hegedüs István, budapesti VII. ker. áll. főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Német Gábor, budapesti ev. ref. főgymn.; kapott bronz érmet.

VIII. osztály. 1. csoport. 1. Kajel Endre, halasi főgymn.; kapott ezüst érmet. 2. Szathmáry Sándor, bajai áll. tanítóképző; kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Schubert Ernő, budapesti VII. ker. áll. főgymn.; kapott arany érmet. 2. Deák Vilmos, újvidéki kir. főgymn.; kapott bronz érmet.

Magas ugrás.

V. osztály. 1. csoport. 1. Richter Nándor szabadkai közs. főgymn. és Schmidt Ferencz budapesti áll. főreál, mindkettő ezüst érmet kapott. 2. Szudárovics Félix bajai tanítóképző, kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Szöcs András budapesti II. ker. főreál. kapott ezüst érmet. 2. Pánics Antal budapesti főgymn. kapott bronz érmet.

VI. osztály. 1. Návay István szabadkai főgymn. kapott ezüst érmet. 2. Kucsera János, pozsonyi főgymn. kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Bergstein Zoltán, budapesti VII. ker. áll. főgymn. és Mészáros Zoltán szegedi áll. főreál, mindkettő ezüst érmet kapott. 2. Obláth Jenő, budapesti II. ker. áll. főreál, a versenyzők közé nem volt felvéve, díjat nem kapott.

VIII. osztály. 1. csoport. 1. Königstein Andor, budapesti V. ker. áll. főreál., kapott ezüst érmet. 2. Gönczy Lajos, szegedi főgymn. és Mattyók Kálmán, bpesti II. ker. áll. főreál, mindkettő bronz érmet. II. csoport. 1. Stein Arpád, budapest V. ker. áll. főreál. kapott ezüst érmet. 2. Koller Róbert, budapesti V. ker. áll. főgymn.

VIII. osztály. 1. Matyók Aladár, budapesti II. ker. áll. főreál és Pfeiffer Gyula, budapesti V. ker. áll. főgymn. mindkettő ezüst érmet kapott. 2. Kausser Jakab, budapesti ev. ref. főgymn. kapott bronz érmet.

Távolugrás.

VII. osztály. 1. csoport. 1. Greksa István, halasi főgymn. kapott ezüst érmet. 2. Speidl Zoltán, budapesti VII. ker. áll. főgymn. kapott bronz érmet. II. csoport. 1. Goronics Sándor, bajai állami tanítóképző; kapott ezüst érmet. 2. Benkő István, budapesti VII. ker. áll. főgymn. kapott bronz érmet.

VIII. osztály. 1. Kukay Károly, szegedi tanítóképző; kapott ezüst érmet. 2. Tényi Gyula, kun-félegyházi tanítóképző; kapott bronz érmet.

Függeszkesedés.

1. Richter Nándor, szakadkai főgymn.; kapott aranyérmet, Krausz Zoltán, budapesti V. ker. állami főgymn. Németh Lipót, budapesti VII. ker. áll. főgymn. Domján József, kunfélegyházi tan. képző, Wéber Jenő bajai tan. képző, Herczog Ede, budapesti VII. ker. áll. főgymn., Goronics Sándor, bajai tanítóképző, Vojnics Elemér, bajai főgymn., Bürgner Arthur, halasi főgymn. és Salamon Márton, budapesti V. ker. áll. főgymn. Goronics Sándor aranyérmet, a többi ezüstérmet kapott. 2. Csiba Vincze, pozsonyi kir. főgymn. Tomasits Ernő, szegedi áll. főreál, Cseh József, bajai tanítóképző, Kucsera János, pozsonyi főgymn., Maczelka Gábor, szegedi áll. főreál, Körmeny György, érsekújvári kath. főgymn. Senger Ágoston, budapesti V. ker. áll. főreál., Spitzer Sándor budapesti VII. ker. áll. főgymn., Schuller István, bajai főgymn., Kucsera János ezüstérmet, a többi bronzérmet vett.

Sulydobás

VII. osztály I. csoport. 1. Brankov Vazul, bajai tan. képző; nyert ezüst érmet. 2. Dér Sándor halasi főgymn. nyert bronzérmet. II. csoport. 1. Piller Oszkár szabadkai főgymn. nyert ezüstérmet. Barthole György, szegedi áll. főreál. nyert bronzérmet.

VIII. osztály I. csoport. 1. Burger Gyula, halasi főgymn. nyert ezüst érmet. 2. Haitzinger István bpesti V. ker. áll. főgymn. nyert bronz érmet. II. csoport. 1. Fényi Gyula, kunfélegyházi tanítóképző nyert ezüst érmet. 2. Priváry István, szegedi áll. főreál nyert bronz érmet.

Rudgrás magasba.

V. osztály I. csoport. 1. Spitzer Sándor, bpesti VII. ker. áll. főgymn. nyert ezüst érmet. 2. Szabó Ferencz, szabadkai közs. főgymn. nyert bronz érmet. II. csoport. 1. Szahse Béla bpesti V. ker. áll. főreál nyert arany érmet. 2. Bokros István, bpesti ev. ref. főgymn. nyert bronz érmet.

VI. osztály. 1. Szücs Ernő, bajai főgymn. nyert ezüst érmet. 2. Schwendter Mihály, budapest II. ker. főreál nyert bronz érmet.

VII. osztály. I. csoport. 1. Andruschek Ferencz, budapesti II. ker. áll. reál nyert ezüst érmet. 2. Kocsán Mihály, budapesti V. ker. áll. főgymn. és Ordódy Béla budapesti V. ker. áll. főreál nyertek bronz érmet. II. csoport. 1. Albrecht Kálmán, zombori főgymn. nyert ezüst érmet. 2. Wérth Henrik, szegedi áll. főgymn. nyert bronz érmet.

VIII. osztály. 1. Pertics Lázár, bajai áll. tanítóképző nyert ezüst érmet. 2. Frey Ferencz, budapesti II. ker. áll. reál nyert bronz érmet.

Kötélhúzás.

Itt 2—2 intézetnek 10 válogatott növendékéből összeállított csapat mérkőzött, az eredmény a következő:

A szabadkaiak csapata kétszer győzött és pedig elhúzták az érsekújváriakat és a pozsonyiakat.

A bajaiak elhúzták a Kunfélegyháziakat.

A halasiakkal szemben a szegedi tanítóképző feladta a küzdelmet.

Az öt ifju, aki arany érmet nyert, ezen kívül értékes emléket is kapott.

Az érmekeket és okleveleket a megfelelő tanintézetek utján kapják meg a nyertesek.

A verseny eredményeképen még be kell számolnunk arról, hogy 20 esetben orvosi segélyre volt szükség.

A versenyek befejeje után Schmausz Endre főispán rövid beszédben elismerését fejezte ki az ifjaknak, be-rekesztette a versenyt, mire a csapatok lelkesedéssel éltetve a főispánt, katonai rendben vonultak el a versenytérről és tértek vissza Szabadkára. Ezalatt a versenybírók összeültek és megállapították a nyertesek jegyzékét. Az eredményt már bent a városban hirdették ki, amely alkalommal az emlékeket is kiosztották.

Az összes vidékről érkezett ifjakat Szabadka városa tegnap este fényesen megvendégelte.

A versenyek vezetése körül kiváló tevékenység jutott a nagybizottság tagjainak, akik kitartással és a viszonyokhoz mért legjobb felügyelettel igyekeztek a versenyeket kellő nivåra emelni. Főispánunk: Schmausz Endre, Platz Bonifác igazgató, Piukovics József, Vermes Béla és Szalay Mátyás főkapitány kitartással és ügybuzgósággal működtek közre, hogy az annyira veszélyeztetett közrend megóvassék. Matkovich Miklós, Mérey Ágoston és Bibó Bige György elismerésre méltó szakértelemmel végezték a rájuk bízott teendőket.

Különfélék.

Tornaverseny. A pápai ev. ref. főiskola ifjusága május 22-én igen sikerült tornaversenyt rendezett a kollegium kerti helyiségében. A verseny délután 4 órakor vette kezdetét, amidőn már igen szép és diszes közönség volt együtt. A versenyt Hegedüs Lóránt, még akkor képviselőjelölt is megtisztelte látogatásával. A verseny fényes sikerét Tóth Pál tornatanár szakképzettségének tudjuk be. A verseny lefolyása a következő volt.

1. Távgyaloglásban (12 km. távra) első Koszka Ágoston, ki 1 óra 23 perc és 49 másodperc alatt tette meg az utat, második Varga József, ki 6 másodpercczel később érkezett be. 2. Magas nyújtóversenyben: első Szigeti József, második Horváth Lajos. A többi versenyzők, Kovács Bálint és Ábrahám József, szintén kitünően tornásztak, így ők is bronzéremmel jutalmaztattak. 3. Magas korláversenyben: első Szigeti József, második Kovács Bálint, de a többi versenyzők, Horváth Lajos és Ábrahám József szintén jutalomra érdemestették. 4. Magas ugrási versenynél: első Varga Pál 170 cm., második: Horváth Lajos szintén 170 cm. de harmadik ugrásnál. 5. Sulydobás magasra, 7¹/₄ kgros vasgolyóval: első Kovács Bálint (4 mt. magas és 4 mt. táv.), második Prosonics Nándor. 6. Távolra ugrásnál. első Varga Pál 5.90 cm., második Horváth Lajos 5.73. 7. Sulydobás távolra 7¹/₄ kgrmos vasgolyóval, két dobás közül a jobbik számít: első Kovács Bálint 8.80 cm., második: Horváth Lajos 8.53 cm. 8. Rud-ugrásnál első: Varga Pál 3 mt., második Horváth Bálint. 9. Függeszkesedésnél első: Horváth Lajos, második Varga Pál. Jutalmul elsőnek ezüst, másodiknak bronzérem lett kitűzve, de miután nem lettek készen az érmek, a díjak június 12-én tartandó tornavizsgálat alkalmával lesznek kiosztva.

A „Kassai Sport-egyesület“ (elnök Péchy Zsigmond főispán, titkár Malaszt Ferencz tanár) a Magyarorsz. Tornaegyletek szövetségébe belépett.

A nagyváradi vívóakadémia 1898. május 19-én a főreáliskola tornatermében délután 4 órakor tartatott meg szépszámú előkelő közönség jelenlétében, amelyen szép kitüntetésben részesült kr. Chappon Samu vívó-

mester, ki a mai napon ülte meg 25 éves vívómesteri jubileumát. Az ünnepélyt rendező bizottság elnöke, dr. Beöthy László főispán és dr. Bulyovszky József polgármester, des Echerolles Kruspér Sándor földb., Glasz Antal földb., Szunyogh Fété, alispán, Mezei Mihály kir. közjegyző, Wertheimstein Alfréd, földbirtokos. A közönség mindvégig fokozódó érdeklődésekkel nézte végig a mérkőzéseket. A kolozsvári athletikák, Vermes Lajos egyetemi tornatanár és vívómester vezetése alatt vettek részt a versenyen, melynek sikerében nagy részük van; különösen Garzó Béla és Vermes Lajos, az angol ökölvívással arattak zajos tapsokat. Szépen vívtak Chappon báró kis fia és lánya. A hölgyek díját, egy díszes ezüst serleget, Halász Lajos érdemelte ki. Nagy aranyérmeket nyertek: Garzó Béla, Fleischer Béla és Frandafir Béla. Kis aranyérmeket nyertek: Balázs Endre, Kabos Béla és Berkovits Keneé. Nagy ezüst érmet nyertek: Zigre Aurél, Glatz Bél és Gabányi Imre. Kis ezüst érmet nyertek: Farkas Gerő és Vály József.

Vadászgyönyörűség. Vadászembernek a legnagyobb öröme telik abban, ha zsákmányát csinosan kitömvé, praeparálva megőrizheti. A praeparatio azonban eddig csak a legritkább esetekben maradt meg hosszú ideig, néhány hónapig, egy két esztendő alatt tönkre ment, mert nem igen volt alkalmas szer, mely azt a bomlás-tól megóvjá. Katona Mihály az Országos múzeum és könyvtár bizottság praeparatora, ki előbb József királyi herczegnél volt alkalmazva, mint állatkitömő és több nagyhirű praeparatori műintézetnek volt már tagja most olyan konserváló szert talált fel, a mely a kitömött állatokat akar örök időre megvédi a pusztulástól. Az érdekes találmányról s az ezzel kapcsolatos új praeparálási módszerről a feltaláló Katona Mihály szívesen ad felvilágosítást Budapesten a József körút 21. száma alatt levő laboratoriumában s itt ugyanilyen módszerben való állatkitöméseket, modellirozásokat is elvállal. Készít vadász trohehat emiősökből és madaraktól természetű felállítással, biológiai kisebb nagyobb csoportokat természetű környezettel: ugyan ily biológiai felállítású állatokból nagy raktárt tart. Iskolai célokra valamint mindennemű tanszer tárgyat beszerez és közvetít a legméltányosabb árak mellett. Ajánljuk intézeteink figyelmébe és lapunk t. olvasóinak Katona állat kitömő intézetét.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban. VIII. József-körút 43. szám

A Continental-Pneumatic mindenütt diadalt arat. — Mult hét vasárnapján Temesvárott és Sopronban, csütörtökön pedig Kolozsvárott nyerték el az összes díjakat Continental-Pneumationon.

E sikerek bizonyítják, hogy a legtöbb versenyzők mily előszeretettel használják e hírneves pneumaticot, mely megbízhatósága révén a diadalt mindig biztosítja.

Első Magyar
VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR
R. T. C.
BUDAPEST.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus”- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvjá a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

Bármely karokra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

A vonatok indulása Budapest k. p. udvarról.
Érvényes 1898. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest k. p. udvarra.
Érvényes 1898. május hó 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	hová	vonat-szám	óra	perc	hová
†902	12 20	k.e. v.	Konstantinápoly	§512	12 10	sz. v.	Nagy-Káta
§102	12 40	"	Bécs, Páris, London	†22	12 15	"	Bicske
32	0 25	v. v.	Nagy-Kanizsa	310	12 35	"	Hatvan
604	6 45	gy. v.	Gyfehérv. N.-Szeb.	316	1 30	"	Gödöllő
10	6 50	sz. v.	Bécs, Graz	1302	1 45	gy. v.	Fehring, Graz
402	7 1	gy. v.	Kassa, Munkács	602	1 55	"	Arad, Bukarest
1002	7 15	"	Zágráb Fiume Róma	324	2 15	"	Tövis, Körösmező
304	7 30	"	Ruttka, Berlin	4	2 20	"	Bécs, P. áris
*320	7 35	sz. v.	Hatvan	16	2 30	sz. v.	Beske
906	7 35	"	Belgrád, Brod,	404	2 35	gy. v.	Kassa Lavoczne L.
			N.-Kanizsa	904	2 40	"	Konstantinápoly
1503	7 50	"	Kassa Poprád-Felka	312	2 45	sz. v.	Hatvan
1008	8 00	"	Zágráb, Fiume, Pécs	510	2 55	"	Szolnok
606	8 10	"	Arad, Brassó	1004	3 00	gy. v.	Zágráb Fiume Eszék
506	8 30	"	Kolozsvár, Brassó	1022	3 20	v. v.	Adony Szabol. Paks
6	8 50	gy. v.	Bécs, Graz	302	3 45	gy. v.	Ruttka, Berlin
408	8 50	sz. v.	Munkács, M.-Sziget	910	4 00	sz. v.	Szabadka
*20	9 00	"	Bicske	12	4 30	"	Győr, Székesfehérv.
1708	9 15	"	M.-Sziget Stanisla	308	5 20	"	Fülke, Ruttka
306	9 35	"	Ruttka, Berlin	508	5 45	"	Kolozsvár, Brassó
†34	11 25	v. v.	Székesfehérvár	318	6 25	"	Hatvan
				1706	7 05	"	M.-Sziget, Stanisla
				†18	7 15	"	Bicske
				26	7 35	"	N.-Kanizsa Triest
				1506	8 00	"	Kassa, P.-Felka
				1006	8 30	"	Zágráb Fiume Eszék
				406	8 40	"	Ungvár, Lemberg
				48	9 10	t.szzs	Bicske
				502	9 15	gy. v.	Kolozsvár Bukarest
				1304	9 55	sz. v.	Fehring, Graz
				608	10 00	"	Arad, Brassó
				908	10 20	"	Belgrád Eszék, Brod
				*1510	10 40	gy. v.	Kassa, P.-Felka
				8	10 45	sz. v.	Bécs
				822	11 00	v. v.	Ruttka, Miskolcz

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
†101	12 10	k.e.v.	London, Páris, Bécs	311	12 25	sz. v.	Hatvan
§901	12 30	"	Konstantinápoly	301	12 50	gy. v.	Berlin, Ruttka
643	5 00	t.szzs	Arad	903	1 05	"	Konstantinápoly
321	5 20	v. v.	Ruttka	601	1 10	"	Bukarest, Arad
1707	5 45	sz. v.	M.-Sziget	1901	1 25	"	Gyékényes, Pécs
607	6 10	"	Brassó, Arad	403	1 30	"	Lemberg, Kassa
47	6 15	t.szzs	Bicske	3	1 45	"	London, Páris, Bécs
405	6 35	sz. v.	Lemberg, Miskolcz	503	1 50	"	Tövis, M.-Sziget
7	6 40	"	Bécs, Sopron	1301	2 05	"	Graz, Fehrig
†1509	6 55	gy. v.	Poprád-Felka Kassa	§1	4 55	sz. v.	Bicske
907	7 05	sz. v.	Belgrád, Brod	313	5 55	"	Gödöllő
507	7 10	"	Brassó, Kolozsvár	505	6 20	"	Brassó, Kolozsvár
309	7 30	"	Hatvan	27	6 50	v. v.	Győr
1303	7 35	"	Graz, Fehring	5	7 15	gy. v.	Bécs, Graz
501	7 50	gy. v.	Bukarest Brassó	605	7 20	sz. v.	Brassó, Arad
1021	7 55	v. v.	Paks, Adony Szabol.	905	7 35	"	Belgrád, Eszék
1505	8 15	sz. v.	Kassa P.-Felka	305	7 45	"	Berlin, Ruttka,
1005	8 20	"	Fiume Zágráb Eszék				Szercncs
1003	8 40	gy. v.	Fiume	1007	8 00	"	Fiume, Zágráb, Pécs
§319	8 45	sz. v.	Hatvan	1705	8 10	"	Stanisla M.-Sziget
509	9 15	"	Szolnok	1001	8 35	gy. v.	Róma Fiume Zágráb
11	9 25	"	Győr	407	8 40	sz. v.	Munkács, M.-Sziget
23	10 15	"	Trieszt, Fiume	†15	8 55	"	Fiume, N.-Kanizsa
909	10 30	"	Szabadka				Bicske
307	10 35	"	Ruttka, Fülke	1507	9 05	"	Kassa, P.-Felka
				9	9 20	"	Bécs, Graz
				303	9 25	gy. v.	Berlin, Ruttka
				603	9 40	"	N.-Szeben
				25	9 45	sz. v.	Gyulafehérvár
				401	10 00	gy. v.	Munkács, Kassa
				*19	10 05	sz. v.	Bicske
				*511	10 30	"	Nagy-Káta
				*317	10 50	"	Hatvan
				*17	11 45	"	Siófok, Sz.-Fehérv.

A vonatok indulása Budapest ny. p. udvarról.
Érvényes 1898. május hó 1-től.

A vonatok érkezése Budapest ny. p. udvarra.
Érvényes 1898. május hó 1-től.

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	hová	vonat-szám	óra	perc	hová
7702	12 00	k.e.v.	Konstantinápoly	6104	12 05	sz.v.	Czegléd, Szolnok
*102	1 00	"	Bécs, Pár. London	172	12 15	"	Palota-Ujpest
166	5 55	sz.v.	Palota-Ujpest	136	12 25	"	Nagy-Maros
†110	6 10	o.e.v.	Bécs, Ostende	†146	12 40	"	Nagy-Maros
124	6 15	sz.v.	Érsekujvár	174	1 05	"	Palota-Ujpest
4102	6 30	"	Esztergom	†4106	1 25	"	Pilis-Csaba
6102	6 40	"	Czegléd, Szolnok	104	1 45	gy.v	Bécs, Páris
168	6 50	"	Palota-Ujpest	126	2 15	h.gy.v.	Párkány-Nána
6016	6 55	v.v.	Lajosmizse	176	2 20	sz.v.	Palota-Ujpest
1402	7 35	gy.v.	Zsolna, Berlin	704	2 30	gy.v.	Bukarest
106	8 05	"	Bécs	4103	2 35	sz.v.	Esztergom
708	8 15	gy.v.	Temesvár, Orsova	6002	2 45	"	Lajosmizse
712	8 30	sz.v.	Temesvár	144	2 55	"	Érsekujvár
§142	8 40	"	Nagy-Maros	720	3 05	"	Czegléd, Szolnok
170	9 05	"	Palota-Ujpest	178	4 05	"	Palota-Ujpest
116	9 15	"	Bécs	716	4 25	"	Szeged
				138	4 35	"	Nagy-Maros
				*186	5 05	"	Palota-Ujpest
				..108	5 45	gy.v.	Bécs
				§148	6 00	sz.v.	Vác
				180	6 10	"	Palota-Ujpest
				..140	6 30	"	N.-Maros, P.-Nána
				710	7 00	"	Verciorova
				4112	7 10	v.v.	Esztergom
				6014	7 20	"	Lajosmizse
				†128	7 45	sz.v.	Párkány-Nána
				182	7 55	"	Palota-Ujpest
				*150	8 05	"	Vác
				218	9 05	tv.sz	Érsekujvár
				184	9 25	sz.v.	Palota-Ujpest
				118	9 35	"	Bécs
				†706	10 15	ot.e.v.	Konstantinápoly
				714	10 35	sz.v.	Szeged, Temesvár
				1406	10 45	"	Zsolna, Berlin
				..152	11 20	"	Vác

Délelőtt				Délután			
vonat-szám	óra	perc	honnan	vonat-szám	óra	perc	honnan
*701	12 50	k.e. v.	Konstantinápoly	171	12 55	sz. v.	Palota-Ujpest
161	4 40	sz. v.	Palota-Ujpest	*141	1 15	"	Nagy-Maros
†705	5 30	ost.e.v	Konstantinápoly	703	1 25	gy. v.	Bukarest
163	5 40	sz. v.	Palota-Ujpest	173	1 40	sz. v.	Palota-Ujpest
§151	6 20	"	Vác	103	1 50	gy. v.	Bécs, Páris
165	6 35	"	Palota-Ujpest	175	3 00	sz. v.	Palota-Ujpest
6101	6 45	"	Szolnok, Czegléd	6001	3 10	"	Lajosmizse
1405	6 55	"	Zsolna, Berlin	135	3 55	"	Nagy Maros
217	7 05	tv.szzs	Érsekujvár	6103	4 05	"	Szolnok, Czegléd
700	7 15	sz. v.	Verciorova	4103	4 40	"	Esztergom
4101	7 25	"	Esztergom	†185	4 50	"	Palota-Ujpest
167	7 35	"	Palota-Ujpest	§145	5 30	"	Nagy Maros
117	7 15	"	Bécs	177	5 45	"	Palota-Ujpest
6011	7 55	v. v.	Lajosmizse	115	5 55	"	Bécs
†139	8 10	sz. v.	Nagy-Maros	714	6 50	"	Temesvár
713	8 15	"	Czegléd	170	7 00	"	Palota-Ujpest
127	8 50	"	Párkány-Nána	707	7 40	gy. v.	Orsova, Temesvár
169	10 10	"	Palota-Ujpest	125	8 05	sz. v.	Párkány-Nána
143	10 50	"	Érsekujvár	†4101	8 15	"	Pilis-Csaba
715	11 05	"	Szeged	185	8 40	"	Palota-Ujpest
				105	8 50	gy. v.	Bécs
				1401	9 20	"	Zsolna, Berlin
				4111	9 30	v. v.	Esztergom
				..109	9 55	ost.e.v	Bécs, Ostende
				719	10 05	sz. v.	Szolnok, Czegléd
				183	10 15	"	Palota-Ujpest
				†149	10 30	"	Vác
				137	10 40	"	Nagy-Maros
				*107	10 50	gy. v.	Bécs
				6013	11 00	v. v.	Lajosmizse
				123	11 20	sz. v.	Érsekujvár
				§147	11 35	"	Vác
				†101	11 50	k.e. v.	London, Páris, Bécs

A vonatok indulása Buda-Császárfürdő kitérőről.

4002	6 24	sz.v.	Esztergom	*4006	1 19	sz.v.	Pilis-Csaba
				4004	2 29	"	Esztergom
				4012	7 05	v. v.	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnap május 15-től bez. szeptember 15-éig.

A vonatok érkezése Buda-Császárfürdő kitérőbe.

4001	7 36	sz. v	Esztergom	*4003	1 46	sz. v.	Esztergom
				4005	2 19	"	Pilis-Csaba
				4011	7 34	v. v.	Esztergom

* Közlekedik ünnep és vasárnapokon május 15-től bez. szept. 15-ig.

Előfizetési díj:

Negyedévre	1 frt
Félévre	2 frt
Egész évre	4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 22. sz.
I. em. 2. a.Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszók-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna-sVivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó-egylet.
Sátoraljujhelyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szelnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,00. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeteinek.

A testi nevelés és a tanárság.

A testgyakorlati oktatásnak eredményesebbé tévése volt célja mindenkor az ügy minden munkásának, minden tornatanárnak. A torna-tanárok küzdötték végig egymással szemben a reform-harcot, melynek most már csak békefeltételeit kellene megállapítani egy szebb jövő zálogául. De a békét nem a harcosok, hanem a vezérek kötik meg, kik pedig a mi ügyünkben részben még a háboru okait sem ismerik. Arra gondolunk ugyanis, hogy a középiskolai tanterv reviziója alkalmával a szakemberek által kidolgozott tornatanítási tantervet ezután fogja az országos közoktatási tanács tárgyalni, hol pedig a mi ügyünknek egy szakembere sincs. Sőt már is olyan hangok hallatszanak, hogy a kidolgozott tervezet lényegét, a heti három tornaórát általában nem lehet keresztül vinni.

Nem hihetjük el a rossz jóslatokat, mert hisz a mult hóban, a közoktatási tanács megnyitó ülésén hangzottak el miniszterünknek következő szavai:

Az u. n. túlterhelés megakadályozása nemcsak abban áll, hogy a tantervből részeket töröljünk, hanem főleg abban, hogy az anyag összes részeit úgy viszonyítsuk egymáshoz, hogy mentől könnyebb legyen megértésük. Nem csupán a mennyiség apasztásáról, hanem a viszonylatok helyességéről, az anyag különböző részeinek egyensúlyba állításáról van szó. *Ehhez járul a testi nevelés modern kívánalmainak*

lehető figyelembevétele az iskolában; mert erkölcsi erély, akarat erő és önállóság a létküzdelem első feltételei lévén, ezek fizikai erély nélkül el nem érhetők.

Azt szeretnők, hogy e szavakat ne felejtse el a tanács egyik tagja sem, mikor a mi ügyünket tárgyalják. A tanárság ugyanis a tornaoktatást csak úgy tekinti, mint bármely más tantárgyat. A fizikus vajmi keveset törődik a latin vagy görög nyelv óra számával és viszont. Legfeljebb minden tárgy tanára a másébol a magáénak csipne el egy órát. A tornaórák szaporításánál tehát egyhangulag szólnak, hogy nincsen rá idő. Elfeledik, hogy a testi nevelés gondozása minden tanárnak feladata. Elfeledik, hogy a tornázást nem azért tanulják a fiuk, hogy tornázni tudjanak, hanem, hogy testben épek, erősek legyenek.

A miniszter szavai azonban másra is figyelmeztetik a tanácsot, mint a tornának általánosan edző voltára; arra, hogy a létküzdelemben a testi épségen kívül erélyre, akarat erőre, önállóságra van szükség, melyek pedig fizikai erély nélkül el nem érhetők.

Im a testi nevelésnek egy mély jelentőségű célja világos formában előadva. Vajha volna e szavaknak olyan hatásuk, hogy a testinevelésnek barátaivá tenné a tanárságot, hogy az időt, melyet a tornázásra szánnak ne tekintené egy tanár se az ő tárgya vesztességének, hanem a magyar tanügy nyereségének.

Tornaverseny Aradon. *)

Mindenek előtt örömmel konstatáljuk, hogy maga a tornaverseny a szó teljes értelmében fényesen sikerült. Az ifju izomerő, ügyesség és kitartás valóban bámulatra ragadta a megjelent óriási számu közönséget, mely színejavában ott látható volt. Teljes elismerés, méltánylat és dicsőség illeti meg első sorban a tornatanárokat, kik ennyi különböző testalkatús nevelésű ifjusági anyagból ily meglepően jó tornászokat tudtak képezni. Aki tudja, mennyi fáradság és türelem kell a torna különböző nemében való képzés, mily szakképzettség és erély különösen a magasabb fokú tornázás kiképzéséhez: az a legmelegebb elismeréssel kell hogy adózzék e tanároknak, ugyszintén ama derék ifjaknak, kik tanáraik dicsőségére váltak gyönyörködtetett erő kifejtésük és ügyességükkel, melyet a műértők folytonos tapsa kísért.

A kivonulás.

Talán soha sem mutatott a Szabadságtér olyan színekben pazarkodó képet, mint m. hó 29-én délután egy órakor. Ekkorára gyűlekeztek ott a versenytérre induló tornászok tanáraik vezetése alatt. Ezer tarka dreszes diák vette négyszögben körül a teret, zászlóikkal, jelzőtáblákkal.

Tornászi pontossággal történt a kivonulás: pontban fél kettőkor adta meg Nagy Sándor versenyrendező tornatanár a jelt az indulásra. És megindultak a fiuk. Élükön a 33-ik gyalogezred zenekara tüzes indulót fujva, utánuk a tornászok. Gyönyörű látványosság volt a térről kibontakozó hosszú sor. Az eleje már a városházánál tartott, mikor az utolsó tornász is elhagyta a szabadságteret.

A zenészek fújták, közbe megharsantak a trombiták, peregtek a dobok, a szellő lengette a zászlókat s kemény, egy ütemben léptetett az ezer büszke dalia.

— A tarka, hosszú seregben a közelekedő sorrendben léptettek az egyes intézetek: a zene után a debreczeni ev. ref. főgimnázium, azután a hódmezővásárhelyi, kisujszállási ev. ref. főgimnáziumok, lugosi áll. főgimnázium, miskolczi, a mezőtúri ev. ref. főgimnáziumok, nagy-károlyi róm. kath., nyíregyházi ág. ev., nagyváradai r. k., nagyszabeni áll. főgimnáziumok, szászvárosi ev. ref., szarvasi ág. ev., szentesi áll. főgimnáziumok, sárospataki és temesvári áll. tanítóképzők, temesvári róm. kath. főgymn. temesvári, verseczi áll. főreál, aradi áll. tanítóképző, aradi kir. főgimnázium, aradi áll. főreál, az aradi főgimnázium negyedik osztálya, aradi közs. polgári, a menetel az aradi gimnázium első és második osztálya zárta be.

A Szabadságtérről az Atzél Péter-utcán, Andrásstéren, Fő-úton, József főherceg-úton, Liget-utcán és a kiserdőn keresztül vonultak a waggongyár melletti tornatérre.

A versenytéren.

A deszkakerítéssel körülvevett küzdőtéren sokan várták a tornászok érkezését. Már kora délután egymás után robogtak ki a kocsik a liget mögé s csak úgy öntötték ki magukból a sok népet. Gyalogosan is egész bucsujárás indult meg a versenytér felé, a hol két órakerinn volt már a fél város.

A teret három oldalról körülöfögő óriási tribün teljesen megtelt közönséggel. Milyen gyönyörű kép volt

ez. Arad minden szép asszonya és leánya ott ült az egymás fölébe emelkedő padosorokon. A napsugarak szerelmesen kergetőztek végig az ezer színben vibráló világos nyári toilletteken. Mintha óriási tarka virágagy kerítette volna három oldalról a versenytérre, élő, mozgó, zajongó virágagy... mely csak akkor csendesedett el, mikor megjelent az első zászló a szétnyílt kapuban.

Az egész téren uralgó zsüri páholy, meg az előtte elterülő gyepszegély komolyabb képet mutatott. Itt gyűlekeztek a végrehajtó-bizottság s a versenybírók tagjai. Az élénkséget ide a bizottságokba tartozó sok katonatiszt ragyogó uniformisa hozta. A zöld lombokkal díszített magas zsüri-páholy közepén hosszú zöld asztal volt, rajta az összes iratok, érmek és ajándéktárgyak. Itt foglaltak helyet a bizottság elnökei s itt foglalatzkodott a zsüri jegyzője, Perlaky Gábor gym. tanár, kinek ugyan volt jegyezni valója egész délután. A páholy szélén jobbra az újságírók asztalai voltak, balra a zsüri tagok ülőhelyei. A balszálen emelkedett a vezénylő-állvány, itt volt a jelt adó csengő s a nagy bádög szócso. Nagy Sándor innen vezényelte a csengővel a gyakorlatokat, Matusik Márton pedig a szocsovel dirigálta a rengeteg tömeget. A gyakorlatokat négy aradi tanítóképzész mutatta előre ezen az állványon.

Mikor megnyitották a versenyt, ott voltak az emelvényen:

A végrehajtó-bizottság tagjai közül: a tiszteletbeli elnök Fabián László, Arad-megye és Arad szabad kir. város főispánja; elnökök: Szathmáry Gyula, Aradmegye alispánja, Salacz Gyula, Arad szab. kir. város polgármestere, Nátafalussy Kornél, nagyváradai tankerületi kir. főigazgató; alelnökök: Boros Vida, áll. főreálisk. igazg., Szabó József, állami tanítóképző intézeti igazg.; ügyvivő alelnök: Himpfner Béla, kir. főgymn. igazgató; pénztáros: Rieger Imre, kir. főgymn. tanár; jegyző: Perlaky Gábor, kir. főgymn. tanár; tornatanárok: Nagy Sándor, Matusik Márton. Tagok: dr. Csernovits Didor, áll. jószágigazgató, Hász Sándor, kir. tan. ügyvédi kamarai elnök, lovag Kristyóry János, az aradi kereskedelmi- és iparkamara elnöke, Neumann Ede, nagybirtokos és gyártulajdonos, Varjassy József, ügyvéd, Varjassy Árpád, kir. tanfelügyelő. Az egyes bizottságok elnökei: dr. Robitsek Ágoston, ügyvéd, (versenyrendezés), Sarlot Domokos, vár. főkapitány (szállásolás, fogadás), Tedeschi Viktor, gyáros (élelmezés), Vasárhelyi Béla, főrendiházi tag (kirándulások), Virágh Lajos, vár. főmérnök (versenytér-rendezés).

A versenybírók tagjai közül: elnökök: Fabián László és Strobl Adolf cs. és kir. ezredes, ki Blondein Gusztáv vezérőrnagyot helyettesítette; ügyvivő alelnök: Himpfner Béla, főgymn. igazg.; jegyző: Perlaky Gábor, főgymn. tanár; a tagok közül: Ábrai Lajos, keresk. isk. igazgató, Angel István, vár. tisztviselő, Almási T. Pál, polg. isk. igazgató, Avarfy Ferencz, ügyvéd, Benedikty Imre, m. kir. honvéd-főhadnagy, Bóna Sándor, tornatanár, Boros Vida, főreálisk. igazgató, Bródy József, könyvvezető, dr. Csernovits Diodor, jószágigazgató, Dániel Dezső, mérnök, Hadfy Imre, m. kir. honvéd őrnagy, Hám József, főgymn. igazgató, Hász Sándor, ügyv. kamarai elnök, Haslinger Ferencz, főgymn. tanár, Hehs Vilmos, gyógyszerész, dr. Hunyady József, főgymn. tanár, Isztray Géza, vasuti tisztviselő, dr. Issekutz László, orvos, Joó Béla, r. hadnagy, dr. Keresztes Gyula, ügyvéd, Kőmives József, isk. igazgató, dr. Kell Lipót, ügyvéd, Laczay István, mérnök, Lázár Frigyes, cs. és kir. huszárezredes, ki Kaffka Ignác ezredesét helyettesítette, Lamzer János, pénztárnok, Laukó Albert, főreáliskola,

*) Az „Aradi Hétfői Ujság” értesítése. A verseny győzteseiről a kimutatást a főrendező Nagy Sándor úr pontos jegyzése szerint közöljük.
Szerk.

tanár, Lévy Sándor, cs. és kir. főhadnagy, Lukácsy Lajos, ügyvéd, Major Rezső, vasuti ellenőr, dr. Márta Sándor, ügyvédjelölt, Matusik Márton, tornatanár, Millig József, isk. felügyelő, Nagy Sándor, tornatanár, Nátafalussy Kornél, kir. főigazgató, Otrubay Károly, kir. törv. elnök, Pálffy István, vasuti tisztviselő, Pászthy Kálmán, m. kir. h. őrnagy, Posgai Lajos, főorvos, Putnoky Miklós, főgymn. igazgató, Radenich József, vasuti tisztviselő, Rátkay József, tornatanár, Salacz Iván, m. kir. honv. főhadnagy, Schmidt János dr., kereskedelmi iskolai tanár, Sófalvi György, iskolai igazgató, Sugár Jenő, ügyvédjelölt, Schusztter Henrik dr., orvos, Steiner József, mérnök, dr. Steinitzer Pál, ügyvéd, Szabó József, tképző int. igazgató, Szántó Gyula, megyei ellenőr, Széll Ernő, posta és távirida főnök, Székely Károly, vasuti tisztviselő, Szilárd Győző, vasuti tisztviselő, Tedeschy Viktor, gyáros, Telmányi Emil, főgymn. tanár, dr. Wagner Rezső, vasuti titkár, Wachenhausen Antal, cs. és kir. őrnagy, Varjassy Árpád, kir. tanfelügyelő, Vásárhely Béla, vasuti igazgató, Véber Antal, főgymn. igazgató, Vincze Miklós, kir. törv. bír., Winter Adolf, ügyvéd, dr. Virágh László, m. kir. honv. ezred-orvos, Visi Ferencz, m. kir. adótiszt, Vörös Tibor, m. kir. honv. százados.

A felvonulás.

Két óraker már hallatszott a közeledő tornászok trombitáinak harsogása. Mindenki izgatott várakozással leste az ünnepély hőseinek bevonulását, végre megnyílt a tér nyugati nagy kapuja s feltűnt az első zászló. Tömött, négyes sorokban léptettek be a tornászok, s kanyarodást véve, a teret megkerülték. A katonazene indulói harsogtak, a kapun pedig mint valami színes áradat vonult be a végnélkülinek tetsző sereg. A nagy pálya fél területét körülkigyózták szakadatlan vonalban.

Mikor a zsüri páholya elé értek, a zászlókat le-bocsátották, a feszes tartású fiúk még erősebben vágták ki a lábukat, fejüket mereven jobbra fordítva domboru mellüket kifeszítették. Igazán gyönyörűség volt a katonás, szép fiukat nézni.

Különösen az elegáns dresszű miskolcziakat, a feltűnően feszes szarvasiakat, a katonás uniformisba öltözött lugosi diákokat fogadták hangosabb éljenzéssel. Élénk tetszéssel fogadták azt az apró tornászt, a ki a teinesváriak élén léptetett egy ormótlan nagy zászlóval. Nagy derűtséget okozott az aradi gymnazisták előtt feszengető kis Zubor. A helyes emberke teljes komolysággal fogadta ezt az ovációit. A tornászok azután nagy ügyességgel fejlődtek a vonalból oszlopokba.

Ekkor a zsüri-emelvény elé lépett Nagy Sándor tornatanár, a verseny rendezője, s katonásan megállva, a következő szavakat mondta:

Nagyságos elnök ur!

Tisztelettel jelentem, hogy a torna-versenyre ezer-harminczkilencz tanuló vonult fel, tizenkét oszlopban kilencszázötvenhárom tornász áll és várja nagyságod rendelkezését.

Salacz Gyula polgármester következőkép válaszolt:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur ő nagyméltósága a torna-verseny megtartását elrendelvén és engedélyezvén, nekem, mint a végrehajtó-bizottság egyik elnökének jutott a tiszti, hogy most szóljak. Üdvözlöm az ide gyűlt ifjakat, kik eddig is bebizonyították buzgalmukat, ügyességüket, edzettségüket, s bizonyára most sem fognak ebben elmaradni. Ezzel a torna-versenyt megnyitom.

Nagy éljenzés követte a polgármester beszédét. A tornászok ezután letették zászlóikat, jelzótábláikat, mire

felhangzott az első vezényszó, Matusik Márton tanár, a verseny másik rendezője a zsüri-emelvényről szócsövön kiáltott le:

— Vigyázz . . . Igazodj . . . Kalapot le . . .

A közönség is mind fedetlen fővel maradt, mert egyszerre felhangzott a Hymnus. Hatalmas uniszónóban szállt az égnek az ezer ajkról felröppenő nemzeti ima.

Mintha egy óriási orgona zúgott-búgott volna, úgy gyűrűzött a közönség felé egy hangba olvadva az ezer ifju éneke, melyet Kertay Ede képezdei tanár vezényelt.

Szabad gyakorlatok.

A szabadgyakorlatok voltak a bevezető részei a versenynek. Tizenkét oszlopba állottak föl a tornászok, a következőképen:

I. oszlop. Oszlopvezető: Tóth Mihály, debreczeni főgymnasiumi tornatanár. Debreczeni ev. ref. főgymn. 42 növ., H.-M.-Vásárhely ev. ref. főgymnasium 30 növ., összesen 72 növendék.

II. oszlop. Oszlopvezető: Halácsy Antal, a lugosi főgymnasium tornatanára. Kisujszállási ev. ref. főgymn. 18 növ., lugosi áll. főgymn. 40 növ., nagyváradai állami főreáliskola 20 növ., összesen 78 növendék.

III. oszlop. Oszlopvezető: ifj. szigetű Benedek Gyula, miskolczi főgymn. tornatanár. Miskolczi ev. ref. főgymn. 37 növ., mezőturi ev. ref. főgymnasium 37 növ., összesen 74 növendék.

IV. oszlop. Oszlopvezető: Szolómajer János, nagy-károlyi főgymnasiumi tornatanár. Nagy-Károlyi r. kath. főgymnasium 47 növ., nyíregyházi ág. ev. főgymnasium 35 növ., összesen 82 növendék.

V. oszlop. Oszlopvezető: Rátkay József nagyváradai főgymn. tornatanár. Nagyvárad r. kath. főgymn. 25 növ., nagyszabeni áll. főgymn. 32 növ., szászvárosi ev. ref. főgymn. 34 növ., összesen 91 növendék.

VI. oszlop. Oszlopvezető: Oláh Miklós, a szarvasi főgymn. tornatanára. Szarvasi ág. ev. főgymn. 45 növ., szentesi áll. főgymn. 28 növ., összesen 73 növendék.

VII. oszlop. Oszlopvezető: Kiss Elek, sárospataki tanítóképző intézeti tornatanár. Sárospataki áll. tanítóképző intézet 21 növ., temesvári áll. főreálisk. 42 növ., összesen 69 növendék.

VIII. oszlop. Oszlopvezető: Müller Károly, temesvári főgymnasiumi tornatanár. Temesvári r. kath. főgymn. 42 növ., temesvári áll. főreálisk. 29 növ., összesen 71 növ.

IX. oszlop. Oszlopvezető: Janell József, verseczi áll. főreálisk. tornatanár. Verseczi áll. főreálisk. 32 növ., aradi áll. tanítóképző intézet 52 növ., összesen 84 növendék.

X. oszlop. Oszlopvezető: Bóna Sándor szentesi főgymnasiumi tornatanár. Aradi kir. főgymnasium 86 növendék.

XI. oszlop. Oszlopvezető: Matusik Márton aradi főreáliskolai tornatanár. Aradi áll. főreáliskolai növ. 67., aradi kir. főgymnasium IV-ik osztálya 19 növ., összesen: 86 növendék.

XII. oszlop. Oszlopvezető: Grész Ernő temesvári tanítóképző intézeti tornatanár. Aradi polgári iskola 88 növendék.

Az oszlopokat az aradi főgymnasium 86 növendéke zárta be, a kiket Hunyadi József tanár vezetett.

A szabadgyakorlatokat Nagy Sándor az aradi főgymnasium és az aradi tanítóképző tanára vezérelte. A zsüri tribünje mellett levő korlát nélküli állványra feljött az aradi tanítóképzőnek négy tanulója: Neidenbach Sándor, Pataki Sándor, Rizer Vilmos és Striffler Ferencz. Ez a négy az egyes gyakorlatokat előre mutatta, azután a többiek egyszerű harangjelzésre csináltak utánok,

A szabadgyakorlatok fölöttébb kellemes benyomást keltettek. A precizitással különösen kitűntek: az I., II., IV., V. és VI. oszlopban levők. A versenybírák főleg az aradi és temesvári intézetek tanulóit dicsérték. Egészében véve pedig impozáns jele volt a hazai tornatanítás feljettiségének, sikeres voltának.

Katonai rendgyakorlatok.

Közvetlenül a szabadgyakorlatok után megkezdték a katonai rendgyakorlatokat. A honvédség számára előírt szakasz-gyakorlatokat mutattak be, a honvédség vezényszavaival és módszerével.

Két csoportban, tanáraik vezetése mellett mutatták be gyakorlataikat az egyes tanulók. A katonai rendgyakorlatok külön zsűrije a következőkből állott: Fábrián László főispán, Blondein Gusztáv vezérőrnagy helyettesítésében: Strobl Adolf cs. és kir. ezredes, Kaffka Ignác ezredes helyett: Lázár Frigyes cs. és kir. huszárezredes, Pászthy Kálmán m. kir. honvédőrnagy, Wachenhausen Antal cs. és kir. őrnagy és Vörös Tibor m. kir. honvédszázados.

Föltűntek a miskolci gimnázium feszes, merész léptű masirozásukkal. A porosz hadsereg menete módjára, az ugynevezett Stehschritteket mutatták be; és a szokatlan rendszer nagy érdeklődést keltett.

A szabályos kanyarodások, ferde húzódások és fejlődések terén az aradi tanítóképző diákjai váltak ki. A lugosiak, a kik uniformisban gyakorlatoztak, a szabályos menetekkel, a temesvári gimnázium tanítványai pedig a változatos csapat-húzódásokkal arattak dicséretet.

Érdekesek voltak a szarvasi gimnázium tanulói, a kik súlyos vasbotokkal a kezükben végezték a rendgyakorlatokat.

Körülbelül tíz percig tartott a csapatok tarka hullámzása és a szabályos zürzavar. Akkor lecsöngették a rendgyakorlatokat és a zsűri katonai tagjai, mint a legilletékesebbek, véleményt adtak az egyes iskolákról.

Strobl ezredes a zsűrik ivén négy intézet mellé tüzött megjegyzéseket. Az aradi tanítóképző rendgyakorlatairól ezeket írta:

Gesamteindruck: sehr günstig. Exercitien militärisch stramm.

A temesvári gimnázium neve mellé:

Gesamteindruck: besonders vortheilhaft Alle Exercitien militärisch stramm ausgeführt. Schritt gerad zu vorzüglich.

A lugosi gimnáziumhoz:

Gesamteindruck: vorzüglich Gründlich durchgebildet, militärisch adrett.

A szarvasi gimnázium rovatába:

Exercitien mit den Eisenstaben vorzüglich.

Ezt a négy véleményt az ezredes után aláírták: Lázár alezredes, Pászthy őrnagy, Wachenhausen őrnagy, és Vörös Tibor százados. Wachenhausen őrnagy a szarvasi gimnáziumra vonatkozó véleményhez hozátette:

Foreis, besonders sicheres auftreten.

A temesvári gimnáziumhoz pedig: Vorzüglich.

A katonai vélemények és saját tapasztalataik alapján a zsűri diszoklevelet ad a legjobb intézeteknek. Ez utóbbiak névsorát ma állapítják meg.

Versenyfutás.

A katonai rendgyakorlatok után a versenytér szélére állították a tornász oszlopokat. A tér közepe szabaddá lett és megkezdődött a verseny egyik legérdekesebb része, a futás. Nagy Sándor és Matusik Már-

ton aradi tornatanárok voltak a rendezők, biztosok gyantán pedig Schusztter Henrik dr., Issekutz László dr., Lévay Sándor, Tedeschyi Viktor és ifj Szigeti Benedek Gyula szerepeltek.

Csapatornázás szereken.

A katonai rendgyakorlatok után az oszlopok elbomlottak és számos csoportba fejlődtek. A felállított szereken megkezdődik a különféle változatos gyakorlatok, a melyeket különösen eleinte nagy érdeklődéssel szemlélte a publikum. Tíz-tizenkét tagból állt egy-egy csapat s a versenybiztosok Isztray Géza, Steiner József, Angel István, Székely Károly, Sugár Jenő, Visi Ferencz, Telmányi Enil, Hunyadi József, Keresztes Gyula, Schmidt János, dr. és Gály István voltak. Az aradi intézetek igen szép szerepet játszottak a verseny ezen részében is. A tanítóképzede korlátlan, a reáliskola halkan, a gimnázium pedig a rohamugrásban szerepelt.

A személyes verseny itt ki volt zárva, de azért elég érdekes és különösen látványos volt.

Távolugrás.

A szereken való csapatornázások után a távolugrás következett, az egyéni mérkőzés teréről Hihetetlen szökkenéseket volt alkalmunk látni. Közel öt és félméteres ugrás igazán nem csekély dolog, pedig ennyit ugrott e verseny prim-matadora. A hány tornász annyiféle fortélylyal igyekszik a deszkáról eldobbantani: egyik távolról rohan neki, a másik rövid szökkenésekkel akarja megszerezni a lendületet: némelyik meg röpködés, közben, a leesés pillanata előtt rugja ki lábát hatalmas erővel, hogy annál távolabb vágódjék a sarka a homokba.

Mintacsapatok szertornázása.

Minden intézet legkiválóbb tornászaiból alkotja meg a mintacsapatot. Csupa izmos, erős fiú: ez intézetek büszkeségei, kik a legkiválóbbak a szereken való tornászásban. Öt féle szereken mutatták be ügyességüket: nyújtón hét intézet, lovon három intézet, korlátlan, bakon és rohamugrásban egy-egy intézet. Tehát összesen tizenkét intézet állított ki mintacsapatot, melyek 10—12 tagból állottak s a már előre bejelentett, szabadon választható szereken végezték gyakorlataikat.

Gyönyörűek voltak ezek a mutatványok, kaptak is sok tapsot a fiuk. Mikor három-négy előre bejelentett gyakorlatot minden tornász végig csinált, akkor jött a látványosság java: a szabadon választható mutatványok. Minden tornász mást csinált, azt, amihez legjobban ért s volt nem egy olyan brilláns mutatvány, mely akármelyik cirkuszi porondján tapsot arathatott volna. Pedig a leghatásosabb igazán nyaktörő gyakorlatokat kerülték is, mivel a versenyszabályokban benne volt: az óriási körök, halálugrások, szóval a veszélyes gyakorlatok határozottan kerülendők, mert azok az illető tanintézet rovására fognak beszámíttatni, ellenben az ügyességet és erőt igénylő gyakorlatok előnyben részesülnek.

Ezeknél a gyakorlatoknál különösen a csapatok általános fegyelmét s a rendfentartást bírálták el, a tornászok mutatványaiban pedig a szép testtartást, könnyedséget és biztos kivitelt.

Kötélhuzás.

Ez a legérdekesebb dolgok közé tartozott volna és elmaradt.

A dolog úgy történt, hogy mikor a csapatok felállottak, a közönség egyszerre elhagyta a helyét. Az

ülőhelyek mind üresen maradtak, a pálya pedig megtelt a tornászok színes uniformisa és a nők tarka toalettjei egy pillanat alatt elvegyűntek, a versenybíró urak azt sem tudták hol áll a fejük, nemhogy eredményt konstatálhattak volna. Pedig már megkezdődött a verseny, a türelmetlen diákság hozzáfogott s itt-ott már hangzott is a diadal lármája.

De ekkor Matusik a szócsövön kikiáltotta, hogy a verseny érvénytelen s felkérte a közönséget, hogy foglalja el a helyét.

Késő volt már ahhoz, hogy a versenyt újból megkezdjék, fél nyolczra járt az idő s a kötélhuzás végleg elmaradt, a mi bizony bántotta a tornászokat.

A tornajátékok.

A programnak ez az utolsó száma lett volna a legélvezetesebb, ha megtartják. Csakhogy kifogytak az időből. Mikor a kötélhuzást kezdték, már régen elmúlt 7 óra, hűvös és sötét kezdett lenni s a mi a legnagyobb baj volt: annyira ellepte a közönség a versenyteret, hogy mozogni sem lehetett. Így maradtak el az érdekes kötélhuzások s a még érdekesebb tornajátékok. Hogy milyen élvezet kínálkozott volna a közönségnek, ha megtartják, az ki etszik az alábbi jegyzékből. A következő játékok voltak bejelentve:

Aradi gimn. — Füle labda. Aradi reáliskola. — Hidjáték. — Aradi tanítóképző. — Hidjáték. Debreczeni gimn. — Füle labda. Kisujszállási gimn. — Nagy kótya. Miskolci gimn. — Francia botvívás. Mezőturi gimn. — Üsd a 3-ikat. Nagyvárad reáliskola. — Üsd a 3-ikat. Nagyszebeni gimn. — Fogoly. Nyiregyházi gimn. — Gulák fabottal. Sárospataki tanítóképző. — Kifutó. Szarvasi gimn. — Fűzér (zénével). Szentesi gimn. — Labdajáték. Verseczi reáliskola. — Hajító labda. — Temesvári gimn. — Rugdaló (foot-ball.) Temesvári tanítóképző. — Üsd a 3-ikat.

Kimutatás az aradi kerületi torna-verseny győzteseiről.

Oklevelet nyertek:

Katonai rendgyakorlatokért:

1. Aradi állami tanítóképző intézet kiváló fegyelmélettség és jeles magatartásért.
2. Lugosi áll. főgymnasium ugyanezért.
3. Szarvasi ág. ev. főgymn. ugyanezért.
4. Temesvári r. kath. főgymnasium ugyanezért.
5. Nagyvárad reáliskola ugyanezért.
6. Miskolci ev. ref. főgymnasium jó kiképzés és egyöntetű működésért.
7. Temesvári áll. tanítóképző int. ugyanezért.
8. Debreczeni ev. ref. főgymn. ugyanezért.
9. Mezőturi ev. ref. főgymn. jó kiképzés és jó magatartásért.
10. Szentesi áll. főgymnasium ugyanezért.
11. Verseczi áll. főreáliskola ugyanezért.
12. Temesvári áll. főreáliskola ugyanezért.

Szertornázásért:

1. Temesvári állami tanítóképző intézet.
2. Temesvári r. kath. főgymnasium.
3. Nagyvárad reáliskola.
4. Nagy-Károlyi r. kath. főgymn.
5. Temesvári állami főreálisk.
7. Aradi áll. tanítóképző intézet.
7. Aradi áll. főreálisk.
8. Aradi kir. főgymn.
9. Sárospataki állami tanítóképző intézet.
10. Szentesi áll. főgymnasium.
11. Nyiregyházi ág. h. ev. főgymnasium.
12. Mezőturi ev.

ref. főgymn. 13. Kisujszállási ev. ref. főgymn. 14. Szászvárosi ev. ref. főgymn. 15. Hódmezővásárhelyi ev. ref. főgymnasium. 16. Lugosi áll. főgymn. 17. Nagyvárad reáliskola. 18. Szarvasi ág. h. ev. főgymn.

Oklevelet nyertek az összes résztvevő tanintézetek a versenytéren tanúsított példás rend- és fegyelmélettségért.

Az összes résztvevő tornatanárok a versenyben való buzgó közreműködésért szintén oklevelet kaptak. Ugyancsak minden tornatanár a verseny emlékeül egy-egy ezüstérmét kapott.

Oklevelet és ezüst érmet kaptak még: Himpfner Béla aradi kir. főgymn. igazgató, ügyvivő alelnök, Perlaky Gábor aradi kir. főgymn. tanár, bizottsági jegyző és oklevelet Rieger Imre főgymnasiumi tanár, pénztárnok.

Oklevelet kaptak még az egyes bizottságok elnökei és jegyzői emlékül.

Személyes (egyéni) versenyek.

100 méteres síkfutás.

Aranyérem: Vas Andor, aradi főreál, Gobi Dezső, hódmezővásárhelyi főgymn.

Ezüst érme: Győrbíró Gábor, temesvári r. k. főgymn. Soltész József, nagyvárad reálisk., Csúcs Lajos, szentesi áll. főgymn.

Bronz érme: Záray Jenő aradi áll. tanítóképző, Dózsa Károly szászvárosi főgymnasium, Joneszku Péter lugosi főgymnasium, Grünfeld Dezső miskolci főgymn.

Oklevél: Virágh Lajos, aradi főreálisk.

150 méteres síkfutás.

Aranyérem: Róder Ernő, aradi főreál.

Ezüstérem: Hudák János, nyiregyházi főgymn., Gáspárdi Béla, kis-ujszállási főgymn.

Bronz érme: Victorisz István, nyiregyházi főgymn., Meinárcz Géza, debreczeni főgymn., Bradicsán László, lugosi főgymn.

Oklevelet: Vljakovits Milán, aradi főgymn. Szilassi Miklós, mező-turi főgymn., Lázár József, aradi főreáliskola.

Távol-ngrás (V—VI. gym. o., I—II. tan. képző.)

Aranyérem: Pengaszka Mihály, brassói főgymn. 5'03 m.

Ezüst érme: Winkler Bódog, aradi főgymn. 4'90 m. Réthy Ernő nagy-károlyi főgymn. 4'92 m.

Bronz érme: Zalai Béla, debreczeni főgymnasium, 4'87 m.

Oklevél: Matinovits Demeter, temesvári tan. képz. 4,85 m. Tompai Ferencz, hódmező-vásárhelyi főgymn. 4'80 m.

Távol-ugrás (VII—VIII. o., III—IV. tan. képző.)

Arany érme: Zsák Zoltán, nyiregyházi gymnasium, 5'40 m.

Ezüst érme: Hoffmann Emil, aradi tanítóképző, 5'10 m., Madarász Andor, aradi tanítóképz., 5'20 m.

Bronz érme: Gungl Ferencz, temesvári gymnasium, 5'09 m., Ajtai Kálmán, kis-ujszállási főgymn. 5 m.

Oklevél: Hrivnák János szarvasi főgymn. 4'95 m.

Magas-ugrás (V—VI. gym., I—II. tan. képző.)

Arany érme: Barna Tibor, nagyvárad reálisk.

Ezüst érme: Borkász Ernő, hódmező-vásárhelyi főgymn., Abaffy Zoltán, szentesi főgymn.

Bronz érem: Murgu János, hódmező-vásárhelyi főgymn., Borth István nagy-károlyi főgymn.
Oklevél: Simon Gábor, szászvárosi főgymn.

Magas-ugrás (VII—VIII. gymn. o., III—IV. tan. képz.)

Arany érem: Hajdu Béla, debreczeni főgymnásium, 1'65 m.

Ezüst érem: Antoni Béla, szászvárosi főgymn., 1'60 m., Illési Zoltán, debreczeni főgymn., 1'60 m.

Bronz érem: Müller Emanuel, nagyváradai főreál, 1'50 m., Fejér Jenő, szarvasi főgymn., 1'55 m.

Oklevél: Steiner Jenő, hódmező-vásárhelyi főgymn. 1'55 m.

Függeszekedés.

Arany érem: Pauli Antal, szentesi főgymn.

Ezüst érem: Gál Pál, nagyváradai főreál, Neudenhach Sándor, aradi tan. képz., Wolfmann Nándor, szarvasi főgymn., Tóth János, temesvári főgymn.

Bronz érem: Váraljai János, szászvárosi főgymn., Polgár Lajos, aradi főreál, Jenei Gábor, debreczeni főgymn., Gödényi Zoltán, debreczeni főgymn., Hubert József, temesvári tan. képz.

Rudmászás (V—VII. gymn. o., I—II. tan. képz.)

Arany érem: Radi Timóth, temesvári főgymn.

Ezüst érem: Dávid György, temesvári főreál, Vigh A. Béla, kisujszállási főgymn., Medvigy Mihály nagyváradai főgymnásium, Mercsa Viktor, nagyváradai főgymnásium.

Bronz érem: Wirth Árpád, szászvárosi főgymn., Szücs Ferencz, mezőtúri főgymn., Mészáros Gyula, nyiregyházi főgymn., Janzer István, verseczi főreál, Réthy Ernő, nagykárolyi főgymn., Brebovszky Elemér, szarvasi főgymn.

Sulydobás távolra (VII—VIII. gymn. o., III—IV. tan. képz.)

Arany érem: Weisz Mór, szarvasi főgymnásium, 17'68 m.

Ezüst érem: Uitsz Pál, temesvári főgymn., 16'08 m., Gerlach Jakab, temesvári tan. képz. 17'32 m.

Bronz érem: Bikfalvy József, nagyváradai főreál, 14'95 m., Hantke Emil, nagykárolyi főgymn. 16'75 m.

Magas-ugrás ruddal (VII—VIII. gymn., III—IV. tan. képz.)

Arany érem: Uitsz Pál, temesvári főgymn. 3 m.

Ezüst érem: Kárász Győző, aradi főgymn. 2'70 m. Gera Árpád, temesvári főreál, 2'80 m.

Bronz érem: Oltványi Adorján, temesvári főgymn. 2'70 m., Kiss Imre, hódmező-vásárhelyi főgymnásium, 2'75 m.

Oklevél: Kálnai Gyula, nagy-károlyi főgymnásium 2.75 m.

A kötélhuzás és tornajáték, mint a verseny két utolsó száma a közönségnek a versenytérre való betódulása miatt elmaradt.

A Lőcsei vivó- és tornaegyesület öt éves működése.

(Hadik Richárd titkári jelentéséből.)

A magyar embernek sok kitünő tulajdonsága mellett gyöngéi is vannak, egyik gyöngéje pl. a dicsekedés; ne vegyék tehát rossz néven, a mélyen tisztelt egyesületi társak, ha én is dicsekszem, dicsekszem pedig azzal, hogy nagyratörő egyesületünknek a megalakulása

első perczétől fogva csekély tagja és közgyűlésünk nagybecsű bizalma folytán titkára vagyok. Ennélfogva nekem jutott az a kitüntető szerencse, hogy egyesületünk öt éves működését rövid titkári jelentésem keretében foglalva itt vázoljam.

Az ember legtöbb kötelességét a megszokott köznapai közönnyel végezi; de nem úgy vagyok én egyesületünkkel, mert a mely egyesület, mint a miénk, zászlajára tüzte, hogy a fárasztó napi szellemi munka után testedző kellemes szórakozást nyújtson s a mellett még a társadalmi életet is fejlessze: az engem csak lelkesíteni tud, annak a munkája nekem nem teher; az a munka, az a kötelesség nekem csak gyönyör.

Örömmel lapoztam tehát át egyesületünk jegyzőkönyveit, leltárát s a bevételek és kiadások főkönyvét, hogy ezekből a lehető legtisztább képet tárjam a mélyen tisztelt közgyűlés elé.

Dr. Tholt István jelenlegi érdemes elnökünknek meghívása folytán 1893. évi február hó 4-én egy „Vívótársaság“ létrehozása céljából alakuló közgyűlést tartottunk és határozattá emeltük, hogy gyakorló óráinkat egyelőre alapszabályok nélkül is megkezdjük, célunk azonban az, hogy idővel vivó-, esetleg vivó- és tornaegyesületet alakítsunk.

Ezen alakuló értekezlet, igen helyesen, már most kívánatosnak mondotta ki, hogy a vivás, valamint a tornázás művezetését mindenkor a társaság valamelyik tagja vállalja magára; ez okból felkéri Kalmár Elek tagtársat, valamint Szakmáry Géza cs. és kir. hadnagyot, az egy éves önkénytesek vívómesterét, hogy sziveskedjenek a vivás rendes művezetését elvállalni.

Kalmár Elek és Szakmáry Géza szivesek voltak kijelenteni, hogy a vivás rendszeres vezetését szívesen és díjmentesen elvállalják.

A vívóhelyiség kérdését is sikerült könnyen megoldani s e tekintetben egyesületünk halás köszönettel tartozik Halász László helybeli kir. főgymnásiumi igazgatónak és czimzetes tankerületi főigazgatónak, ki a felügyelete alatt álló s a két középiskola ifjusága által használt s az állam által a minorita zárda előljáráóságától bérelt tornatermet szíves készséggel engedte át céljainknak. S így már 1893. évi márczius hó 1-én meg volt kezdhető a nemes sport: a magyar kardvivás!

A gyakorló órák idejéül a szerdai és szombati esti órák tűzettek ki és pedig $\frac{1}{2}$ 7— $\frac{1}{2}$ 8.

Az értekezlet a Vívótársaság összes ügyeinek vezetésével dr. Tholt István urat bízta meg. Ő azonban már az 1893. évi márczius hó 20-án összehívott benünket egy „Lőcsei vivó- és tornaegyesület“-et alakító közgyűlésére.

Az elnök felkéri a jelen volt urakat, hogy nyilatkozzanak a felől: vajjon akarnak-e egyesületet alakítani, vagy pedig maradjon csak olyan egyszerűen üsszejövő barátságos társaság, mint a milyen eddig is volt?

A közgyűlés Hadik Richárd, Kalmár Elek, Szönyey Kálmán és mások hozzászólása után czélszerűbbnek tartja egy rendes „vivó- és tornaegyesület“-nek megalakítását; minélfogva az elnök kimondja, hogy a „Lőcsei vivó- és tornaegyesület“ megalakult.

A közgyűlés az alapszabályok kidolgozására dr. Tholt István, Hadik Richárd és Kalmár Elek urakból álló 3 tagu bizottságot küldte ki.

Az elnök azon előterjesztésére, hogy a heti 2 tanórán kívül czélszerű volna még egy órát kitűzni; a melyben az önmagokat gyakorolni szándékozó tagok, leginkább a tornászok, egymással találkozhatnak: a közgyűlés a hétfő esti 7—8 órát tűzi ki.

Az 1893. évi október hó 6-án megkezdett II. tanfolyamban 3 ik órját akként osztottuk be, hogy 2 óra a vívásra és 1 óra a rendszeres tornára fordíttassék. A vívási gyakorlatok vezetését megint Szakmáry Géza volt szives elvállalni, a tornagyakorlatok vezetése pedig csekélységemre bízott.

(Folyt. köv.)

Különfélék.

A kolozsvári m. kir. Ferencz-József tud. egyetemen az 1897—98. tanév második felében teljesített testgyakorlati oktatás eredményei:

Az egyetemi torna- és vívóteremben heti 9 órán át felváltva a kezdők (3 csapatban 29 egyén); haladók 9 órában (10 egyén); képzett vagy versenyvivők (heti 12 órában 14 egyén) működtek. Összesen heti 30 órában 53-an. A magán órákban heti 18 órában 12 egyén egy csapatban nyert kiképzést. A kard-, tör- és ökölvívásban, a katonai rendgyakorlatokban, szabad- és füzérgyakorlatokban, szertornázásban és a birkozások különböző nemeiben iskolaszerű oktatás adatott, és pedig a kard-vívásban heti 12 órában a Keresztessy magyar és Florenczi olasz magas iskolában; a vitör-vívás heti 3 órában francia (Lyon) rendszerben, az ökölvívás pedig angol és hollandi rendszerben heti 4 órán gyakoroltatott. A vívóteremben összesen — beleszámítva az egyetemi tanár urak heti 12 óráját is — 31 óra tartatott. A tornateremben az A. csoportban 12 egyén, a B.-ben 12 egyén, a C.-ben 15 egyén, heti 12 órában, rendszeresen tornázott. Az előtornászok csapatvezetők, a tornatanítói és vívómesteri pályára készülők oktatására rendszertanból és vezényléstanból heti 2 óra tanítás volt. Az ünnep- és vasárnapok, valamint az egyetemi szünnapokon a gyaloglási kirándulások, kerékpározás, febr. és márczius hónapokban korcsolyázás is figyelembe részesült. Továbbá 11 football mérkőzés folyt le. Az atletikai gyakorlatok eredményeit az 1897—98. tanév második felében a korcsolyázás, lábszánkó (skic) óráit nem számítva, távolságmértékben fogjuk később kifejezni. Február havában 90 órán részt vett 3780 egy. hallg. a 42. Márczius hóban 180 órán részt vett 6660 egy. hallg. a 37. Április hóban 90 órán részt vett 2520 egy. hallg. a 28. Május hóban 162 órán részt vett 5670 egy. hallg. a 35. Junius hóban 45 órán részt vett 990 egy. hallg. a 22. Összesen 567 órán részt vett 19620 egy. hallg. a 33. Legtöbb tornász volt február 26-án (54), legkevesebb pedig junius 6-án (2). Legtöbb vívó volt febr. 19-én (37), legkevesebb junius 4 én (3). A Kolozsvári F. J. Tud. Egyetem testgyakorlati óráin 1897—98. tanév második felében február 1-től junius hó 8-ig terjedő időszakban átlagos erőemelkedés 19 erőpont. Április és május hónapokban összesen 7 kirándulást (4-et kerékpáron 3-at gyalog) rendeztünk. A társas gyalogkirándulások e fél évben nagyobb figyelembe részesültek. Az egyetemi hallgatók több ízben bejárták Gyalu, Torda, a Torda hasadéka, Kolozs, Szircsák, Tur, Apahida stb. 12—42 kilométer távolságra fekvő vidéket. Az előre megállapított 4 tav szerinti kirándulásban részt vett összesen 80 hallgató, átl. 20 egy-egy kirándulásban. Megtettek összesen 3627 km.-ert a 408 km.-ert egy-egy kiránduló. Az egyetemi hallgatók a kerékpározás terén is buzgón dolgoztak. Kedvező időjárás alkalmával 22—45 km. kirándulásokra hetenként többször is kivonultak. Az előre tervezett kerékpár-kiránduláson 465 km. utat tettek meg óránként 20 km. sebességgel. Rendszeres oktatás történik a kerékpározás terén a kezdőknek, mely célra több tanuló-gép áll rendelkezésre. 27 egyetemi hallgató

sajátította el a kerékpározást. A magyar labdajátékokat is kedvvel űzték, részint a torna-, vívó-, részint a ref. kollegium udvarán. A testgyakorlati játékok közül a rókavadászat gyakoroltatott. Kiemeljük, hogy a torna- és vívó-órak vezetésében Garzó Béla tanárjelölt és Balázs Endre orvostanhallgató segítettek. Az unio 50 éves évfordulója alkalmával május hó 29-én az egyetemi ifjúság sikerült atletikai ünnepélyt rendezett, továbbá részt vett a május hó 19-én tartott nagyváradi vívóakadémián. A torna- és vívó-órakat 41 vendég kereste fel.

Vermes Lajos,
egyet. tornatanár.

A kolozsvári unitárius főgymnasium 1898. évi junius hó 12-én délután 3 órakor tartotta meg díszes közönség jelenlétében torna-ünnepélyét és vizsgálatait a „Kolozsvári Torna-Egylet“ tornakertjében. Az ünnepély fölvonulásokkal és ellenvonulásokkal kezdődött, ezt követték az egyszerű és összetett ellenmozgású szabadgyakorlatok és a visszavonulás. A katonai rendgyakorlatok osztályonként külön-külön általános tetszést arattak; különösen kitűnt a II. és VII. osztály, kiket Garzó Béla vezetett. A verseny-kötélhúzás az idő rövidsége miatt elmaradt. Az egyéni és tömeges versenyeknél, a 100 méteres síkfutásban, az I. osztályból győzött Borsos Jenő, Sima István, Dietrichstein. A II-ik osztályból Abrudbányai Ede, Lichtmann Jenő, Andrasovszky Géza. A 200 méteres síkfutásban a III-ik osztályból Kornezs István, Szigeti Zoltán, Babos Lajos. A IV-ik osztályból Kozma Béla és Derzsi Andor győztek. A 100 méteres akadályfutásban az V-ik osztályból első lett Benerédi Ferencz, Májai Dezső második. A VI-ik osztályból Pálfi Zsigmond első, Balla György második. A 200 méteres akadályfutásban a VII. osztályból Benerédi Andor első, Löwe Mór második lett. A VIII-dik osztályból első Elekes Dénes, második Mikó Lőrincz. A verseny-rudmászásban az első osztályból győztek Kovács Győző és Borsos Jenő. A II. osztályból első Abrudbányai Ede, második Müller Rezső. A verseny-magasugrásban a III. és IV. osztályból Söfi Béla 1'65 m., Kozma Béla 1'60 m. A verseny-távolugrásban a V—VIII. osztályban első Elekes Dénes, 5'80 m., Gálfi Zsigmond 5'40 m., Kiss Gábor 5'30. A versenyrud-magasugrásban első Kiss Lajos, 3'10 m., második Benerédi Andor 3 m. A versenykorlát-tornázásban Kiss Lajos, Gergely Lajos, Szász István, Krizsik J. és Nagy Lajos. A nyújtóverseny-tornázásban Kovács Lajos, Benerédi Andor, Biela Ernő, Sárdi Elemér, Gelei Gyula és Kádár Gy. tűntek ki.

Nemzetközi vívó akadémia Belgrádban. A szerb királyi katonai akad. nagyszabású vívó akadémiát rendezett vasárnap, m. hó 8-án, a belgrádi „Boulevard“ mulató nagy termében a szerb király ő felsége védnöksége alatt, melyre a budapesti vívók legjelesebbjei Iványi Gyula, dr. Pórtelky László, továbbá Santello Italo mester és öcscse Horacio is meghívtak. Az akadémia az egész szerb királyi udvar, valamint a külföldi diplomáciai kar, az összes szerb miniszterek s egyéb politikai somnitások s a belgrádi közönség színe-jávanak jelenlétében folyt le. Maga az ifju király közvetlen az akadémia kezdete előtt, gyengélkedő állapota miatt, levélben mentette ki távolmaradását. Az akadémián mint vezető elnök a király főhadsegéde Raics Szvetozár szerepelt, assant-vezető Doucet, a katonai akadémia vívómestere, volt. A szerb vívók nagyobb részt csak törvívást mutattak be és pedig francia módszer szerint, melyben az ameteurök közül különösen Antics és Konstantinovic kadétok tűntek ki. Mesterök a francia Doucet szintén csak vitörvívó s bár munkájában nagy

nyugodtságot és sok finomságot tanusított s tanítványainak munkáján is észlelhető volt a fegyelmezettség, mégis az akadémia lefolyása annak bizonyosságát adta, hogy a belgrádi vivók alatta állanak hazánk kiváló vivóinak. Így nevezetesen úgy a fiatal balkezes Santelli Horacio, de még inkább Santelli Italo a francia mester felett határozott fölényt mutattak, sőt a vitőrrel csak mellékesen foglalkozó Pórteleky és a két legjobb szerb amateurrel vívott vitőr assautiban, tussokban felette állott ellenfeleinek. Kardvívásban a budapesti vendégeknek egyáltalában nem akadt ellenfelök a szerb vivók között, miután a kardvívást eddig ott egyáltalában nem kultiválták, azonban Iványi és Pórtelekynek, továbbá a két olasz mesternek egymás között vívott kardassauti a közönség részéről viharos tetszésben részesültek s a kardvívás nemes sportjának a szerb illetékes köröket egészen meghódították, annyira, hogy ennek hatása alatt a kardvívás rendszeres tanítása a szerb királyi katonai akadémián és sportkörökben is be fog vezetletni. A mi különben érthető is, mert úgy Iványi mint Pórteleky legjobb formáikat mutatták assautikban. Iványi itt is precíz védesei és gyors ríposztjai és munkájának változatosságával tünt ki, Pórteleky pedig ezuttal is gyors támadónak és erős lábmunkájú iskolázott vivónak mutatkozott. Ki kell emelnünk még, hogy a budapesti vivók ott tartózkodásuk egész ideje alatt úgy a hivatalos mint a sportkörök, valamint az egész belgrádi közönség részéről a legőszintébb vendégszerető jóindulatot és barátságot élvezték s szereplésükkel a szerb és magyar körök közti sportbarátságot is megállapították. Vivóink a budapesti viziontlátás reményével váltak el a legujabb sportbarátoktól.

„M. K. A. S.”

Pikáns híresekét közölnek velünk, írja a „M. K. és A. S.” E szerint a M. K. Sz. elnökségének legközelebb alkalma lesz egy klasszikus írásbeli szerződéssel foglalkoznia, a melyben három ismert versenyzőnk (prof.) egy vidéki versenynek díjait barátságos egyezséggel megosztotta egymás között. A kis okmányok persze az a bibéje, hogy az igazságos osztályozást már a verseny előtt megtették maguk között és hogy ugyan ezen alkalommal oly gondosan és lelkiismeretesen jártak el, hogy minden versenyszámra, már beérkezésük sorrendjét is megállapították. (Képzeltető, hogy a három nagy augur miként mosolygott egymásközt, midőn a közönség lélegzetfojtva leste, hogy vajjon melyik lesz első!?) Reméljük, hogy e hír valósulása esetén a M. K. Sz. elnöksége a versenyszabályok alaphatározmányának utolsó bekezdését erélyesen fogja alkalmazni.

Tekintetes Szerkesztő Ur! „A szatmári kerületi tornaverseny bírálata” cím alatt becses lapjának folyó évi 11. számában Michnay Gyula aláírással egy cikk jelent meg, mely a szatmári tornaversenyt teszi bírálata tárgyává. Az igazság érdekében sziveskedjék erre vonatkozó pár soromnak helyet adni. Michnay Gyula ur a versenyen a versenyszabályokat meg nem tartotta, rendet zavart s ezért kénytelen voltam rendre utasítani, s ő a rendre utasítás után panaszt nem téve a bírálóbizottság előtt a versenytért növendékeivel együtt elhagyta megfosztva növendékeit kiérdemelt díjaiktól. Ily eljárás után ő a lefolyt verseny igazságos bírálója nem lehet, s csakugyan nem is az, mert felhozott vádjai egytől egyik légből kapottak s éppen azért részletes czáfolatba vele nem bocsátkozhatom.

Szatmárt, 1898. június 18.

Ratkovszki Pál,
kir. kath. főgymn. igazgató.

A szatmári tornaverseny tudósításából kimaradt Kolozsvári Lajos szatmár-németi ev. ref. gym. VI-ik osztályu tanuló neve, ki a távolugrásban arany érmet nyert.

Szerkesztői üzenet.

Egy kartárs-nak levelet és a választ rá majd csak szeptemberi számunkban közöljük mert a tornaversenyekkel ismertette akkor foglalkozunk, mikor tornatanáraink munkába állnak.

A Continental-Pneumatic mindenütt diadalt arat. — Mult hét vasárnapján Temesvárott és Sopronban, csütörtökön pedig Kolozsvárott nyerték el az összes díjakat Continental-Pneumaton.

E sikerek bizonyítják, hogy a legtöbb versenyzők mily előszeretettel használják e hirneves pneumaticot, mely megbízhatósága révén a diadalt mindig biztosítja.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban VIII. József-körut 43. szám

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus”- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely kardra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,